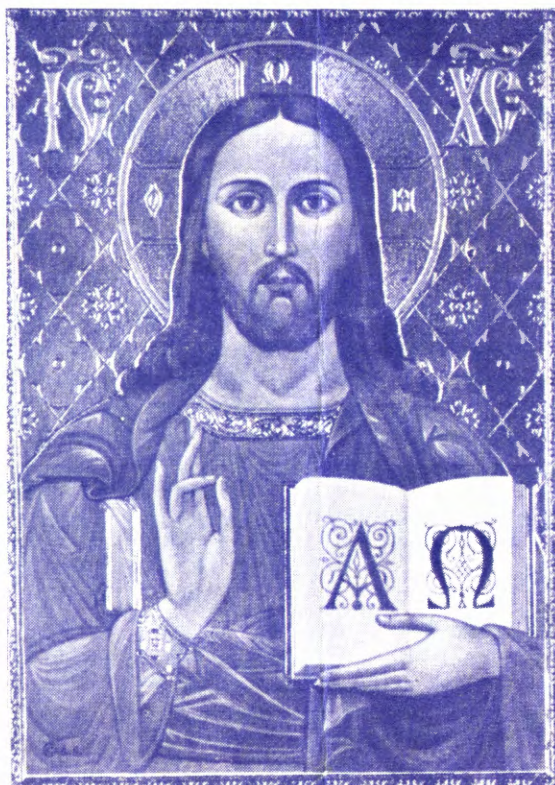

ЦЕРКВА і ЖИТТЯ

ЦЕРКОВНО - РЕЛІГІЙНИЙ ЖУРНАЛ РІК 2. Ч. 6.
ВИДАЄ АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЕКЗАРХАТ В АВСТРАЛІЇ

ЧЕРВЕНЬ, 1961.

Церква і Життя

ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИЙ ЖУРНАЛ. КВАРТАЛЬНИК. РІК 2. Ч. 6.

Видає: Апостольський Екзархат для Українців в Австралії.

Редагує о. І. Шевців.

Адреса Редакції та Адміністрації:

"Church and Life"

57 Church St., Lidcombe, N.S.W.

Telephone: 649-9975.

ВІД ВИДАВНИЦТВА:

Рік тому, наш Архипастир, Преосвящ. Кир Іван, Ап. Екзарх для українців в Австралії, у своїм Пастирським Слові про значення католицької преси (диви: «Церква і Життя», ч. 2. ст. 1-3), кинув клич: **«В кожній хаті, в кожній українській католицькій родині — обов'язково повинен бути наш часопис «Церква і Життя».**

Йдучи за вказівками свого Архипастира, Всч. Отці Парохи та люди доброї волі, а зокрема Церковні Збірщики та члени Церковних Братств, впродовж року старались це доручення перевести в життя. У висліді їхньої жертвенної співпраці наш журнал справді дійшов до більшості українських родин. Однак, кольпортування журналу було лише доривочним ділом деякого числа кольпортерів. Журнал дуже часто попадав до рук читачів навіть кілька тижнів після його появи, через що тратив на актуальності та заінтересуванні читачів.

Щоб заощадити праці й «хожденія по мукам» нашим дотеперішнім кольпортерам, Адміністрація журналу «Церква і Життя», після одержання від Всч. отців парохів адрес їхніх вірних, з сьогоднішнім часом висилатиме наш журнал безпосередньо на їхні руки.

Ми віримо, що всі наші ВШановні Читачі радо приймуть таку розв'язку справи, бо вона улегшить

працю нашої Адміністрації, а Читачам дасть журнал ще свіжим, скоро після його появи з друку.

Передплата журналу «Церква і Життя» виносить лише 10 ш. річно.

Цю суму належить висилати чимскоріше (і найкраще чеком, або «моні ордер-ом» (на адресу:

"Church and Life"

57 Church St., Lidcombe, N.S.W.

Передплату можна вплачувати також на руки Всч. отців Парохів та Церковних Збірщиків.

Ввиду наших матеріальних потреб, навіть найменша пожертва вірних на розбудову нашого журналу, тобто на його **Пресовий Фонд**, дуже побажана.

Один рік праці й появи журналу вже за нами. Майбутнє покаже, наскільки ми українці католики в Австралії вже зрозуміли вартість релігійного друкованого слова, як одного з наймогутніших середників боротьби проти наших національних ворогів і ворога нашого спасіння — диявола.

Ми віримо, що своєю співпрацею з нашим молодим Видавництвом, Читачі журналу «Церква і Життя» докажуть свою духову зрілість і прийдуть нам з моральною і матеріальною підтримкою. Сповнені такою вірою, ми і надалі докладемо усіх зусиль, щоб у руки Читачів давати журнал у поліпшеному виді, під оглядом форми і змісту. Редакція та Адміністрація журналу «Церква і Життя».

Преса на службі людства і церкви

Після прочитання клича: «**В кожній українській католицькій родині — наш часопис «Церква і Життя»!**», киненого нашим Архипастирем вже рік тому, багатьом вірним може приходити на гадку, чи справді варто докладати так багато зусиль на розбудову і поширення української католицької преси на чужині, наче б то не було інших, рівно ж успішних, а подекуди навіть кращих форм душпастирювання і здобування душ для Христа ніж видавання, кольпортування і поширювання католицької преси? — Якщоб я особисто, або хтось інший це перечив і нехтував інші роди апостольської праці такі, як: проповідь, уділювання св. Тайн, відвідування вірних, харитативна й інша діяльність, то скажу щиро: я і він грубо помилялися б.

Всежтаки лишається фактом те, що **апостолство преси і через пресу** (маю на увазі не тільки поширювання преси, але й дописування до неї), — це **велике апостолство**, це один з найконечніших видів апостольської праці в наших часах, і в наших обставинах на вигнанні зокрема. Коли ж взяти до уваги те, що наші вірні це в загальному люди середнього віку, які не мали змоги набути в батьківщині й засвоїти собі знання релігійних правд та виробити собі християнський католицький світогляд, та що багато наших вірних живуть і працюють у протестантському вільнодумному середовищі і, що сектанти через пресу намагаються добути душі наших вірних для своїх сект, то українська католицька преса тут незаступима!

І саме тому, що католицька преса являється одним з найголовніших і одним з найуспішніших середників апостолування в наших часах і обставинах, та одним з найкращих середників оборони наших вірних перед протестантськими і

сектантськими впливами, усі українці католики, яким дорога справа Христа, справа нашої Церкви і добро душ їхніх ближніх, повинні цьому родові апостольської праці — розбудові й поширенні української католицької преси — присвятити більше, ніж досі, уваги і співпраці.

І. Значення преси

Говорити сьогодні про значення преси для модерної людини, людини наших часів, значило б те саме, що говорити про значення пального в моторах. Щобільше, навіть не можна уявити собі існування багатьох інституцій, підприємств, чи навіть способу товариського і культурного життя поодиноких людей і суспільства без преси!

З уваги на таке загальне й постійне вживання преси, ми так освоїлись з її існуванням, що починаємо недоцінювати її важність, а її появу вважаємо буденною конечністю так, як за конечне вважаємо віддихати, їсти, чи відпочивати. Хтось не без підстави сказав, що преса — це той другий хліб насущний, яким живе модерна людина. А інший, що преса — це найсильніша зброя наших часів, друга після атомової бомби. «Коли б ми поглянули під повалені царські трони, ми завважили б під ними стоси преси, що була їхньою погубою», сказав хтось третій.

Прикладів на руїницьку роботу преси, зокрема серед молоді й некритичних читачів, ми могли б навести тут багато. Погляньмо хоч би на успіхи ворогів Христа, Церкви, а то й людства цілого — на комуністів. Кому завдячують вони свої успіхи, як не глупоті і наївності мільйонів читачів комуністичної преси, або преси, що їм вислужується?! Про руїницьку роботу преси так висловився Єпископ Тігамер Тот: «Якщо б я був дияво-

лом, то я не руйнував би церков, я не нищив би священиків, я не ширив би розпусти, але ширив би всюди злу пресу, а вона вкортці покорила б мені весь світ.» А о. І. Назарко, ЧСВВ, в своїй знаменитій книжечці «Могутність Преси» каже: «У наших часах на куснику паперу поборюють себе: правда і лож, добро і зло, час і вічність, небо і пекло».

І, подібно, як кожную річ можна вжити до добрих і злих цілей, так теж і пресу. Преса, якщо вона є на службі людей добрих і доброї ідеї, і прямує до добрих цілей, може зробити величезну прислугу людям та ідеям, яким вона поставлена служити. «Однак, сьогоднішня преса далеко переступила своє первісне завдання: інформувати читача про події в світі і вплинути на індивідуального читача, щоб здобути його виборчий голос для своєї партії. **Сьогодні преса стала машиною на якій продукується публичну опінію**», каже Жан Мондаж у своїй книжці «Преса сьогодні».

II. Католицька преса на службі Церкви

Найпершим завданням католицької преси, якщо вона насправді хоче такою бути і називатися, це: **«Авдіре ет Контемпларе»** (слухати й розважати) навчання Христа і Католицької Церкви, а потім вірно, без перекручень і з любов'ю ці **«рес авдітас ет контемплятас традере»** (речі вислухані й передумані) передати загалові читачів!

Католицький журналіст і католицька преса, попри священиків і святі Тайни, це своєрідні посередники поміж Церквою і її вірними, а часто й тими, що стоять поза нею. Завдання католицької преси, це не лише інформувати, але й **формувати!** — формувати в першу чергу погляд і світогляд читачів католиків і просвічувати їм правди віри та шлях до неба.

Тому то католицький журналіст, або священик, даючи допис про

якусь подію в житті парафії і т.п., не сміє обмежуватися до самого лише сухого репортажу і вичислення усіх точок програми, чи заслуг тих, хто причинився до їхнього переведення. Він повинен дати бодай коротку рефлексію-натяк на духову настанову вірних, про моральну, виховну і т.п. вартість тої імпрези, похвалити, кого необхідно належить, але він мусить і згнати та скритикувати, якщо треба. Інакше, без католицької інтерпретації подаваних фактів і без самокритики на сторінках преси не осягнемо покращання, прогресу, а тільки собі, або іншим «покадімо».

Немає отже питання якого не міг би порушувати католицький часопис. Однак справою редакторів є надати тим питанням католицьку інтерпретацію, тобто насвітлити їх зі становища навчання Католицької Церкви. Католицький часопис не сміє нічого промовчувати з офіційного навчання Церкви, а вже ніколи не сміє стояти осторонь, мовчки, коли її хтонебудь атакує. Бо коли читачі радо прощають видавцям некаатолицької преси її брехні, несерйозність і несталість, то католицькій пресі вони не хочуть простити нічого: ніякого блуду, ніякого занедбання, ніякого промовчання.

Зі сказаного повище, нашим читачам буде ясно, чому то серед поєнених українських пресових органів на еміграції, наша Церква докладає так багато зусиль, щоб розбудувати і свою пресу. Бо католицька преса це один з найкращих інформаторів, посередників між Церквою і її вірними та найкращий форматор католицької опінії в рядах цих останніх.

о. І. III.

Дрібні Вісті

Шведська князівна Бригітта (лютеранка) вийшла заміж за німецького князя фон Гогенцолерн. Діти будуть виховуватися в католицькій вірі.

Шевченко віруючий, чи безбожник?

«Творчість Шевченка відбиває процес його ідейного зростання на основі матеріалізму, атеїзму, революційного демократизму...

Шевченко в сатиристичних образах нещадно викривав роль релігії, Церкви, духовенства, як підпори самодержавно - кріпосницького ладу. Відображаючи народні погляди, ... поет зміг піднятися до критики християнства і релігії в цілому, до викриття антинародної їх ролі»...

Таку оцінку релігійності Шевченка находимо в «Історії Української Літератури», Рад. Видання, Київ, 1954, ст. 217 і 238.

Навпаки, за релігійні мотиви його поезій, Драгоманов назвав Шевченка «біблійцем». В. Щурат, М. Грушевський, І. Франко, Е. Пеленський, Д. Чижевський, В. Радзикович, П. Зайцев та інші підчеркують Шевченкову глибоку релігійність.

Як бачимо, погляди критиків щодо релігійності Шевченка різняться значно. Бо й справді, як розуміти слова того самого поета, такі, як: ...«будем, брате, — З багрянниць онучі драти, — А з кадил люльки курити — Явленими піч топити — А кропилом будем, брате, — Нову хату вимітати!»?

або: «...Шукаю Бога, а знаходжу таке, що цур йому й казати!» або: «...Я так її, я так люблю — Мою Україну убогу — Що проклену святого Бога — За неї душу погублю!...»

І той же самий поет: ...«Не нам на пр'ю з Тобою стати — Не нам діла Твої судить!» ...«Умийтеся, образ Божий багном не скверніте!» ...«Усе від Бога, від Бога все, а сам ніщо дурний не вдіє чоловік...» ...«Борітеся, поборете! — Вам Бог помагає — За вас сила, За вас воля І правда свята!...»

І тому постає питання: Чи був Шевченко віруючий у повному розумінні того слова, чи був безбожником, як цього хочуть наші й московські комуністи? Завданням ці-

єї статті — дати відповідь на це питання.

З уваги на це, що всяка поезія це — плід чисто духовий, при чому головними факторами є психологія та формування поета, розгляньмо перш усього ці два фактори в Шевченка.

Т. Шевченко — дитина села. Родина Тараса була глибоко релігійною. В такому дусі виховувався і малий Тарас. Основні релігійні правди побирав він з уст побожних родичів, зокрема ж від столітнього дідуся, а потім у твердій дяківській школі.

З природи чутливої вдачі, малий Тарас з боєм серця обсервував нуждення життя свого довкілля і болів над несправедливістю, яку йому чинили польські пани. Тут закріплюється Тарасове **спочуття покривдженням**. Щобільше, зазнаючи сам багато несправедливості зі сторони мачухи, брата, дяка, вуйка та панських слуг, малий Тарас має відразу до всякого насилля і в ньому родиться бажання пімсти та бажання бути оборонцем і месником безсильних і покривджених. В молодій душі поета постає ненависть до всякого насилля та жаждоба свободи і веде його до шукання правди і справедливості вкраденої йому самому і його народові.

Це бажання бути носієм правди і справедливості скріплюється у Шевченка в його парубочому віці, під час перебування у Польщі, а зокрема в Петербурзі.

Парубочий вік — це час, коли молода людина дошукується рідчії — причини буття усіх річей і своєї ролі в світі. Це час духового роздвоєння і кризи, період шукання далішої життєвої дороги, чи як ми це по-богословськи назвемо, — це час шукання свого життєвого поклонання, тобто самостійного життєвого шляху і своєї ролі в суспільстві.

Петербурзький період життя і

мистецької творчості проходить у Шевченка виключно в цім сенсі його особистих шукань. Цю внутрішню боротьбу Шевченко переживає сам без стороннього проводу і поради, і, наче легендарний Геракл, стає на дорогу добра і чесноти, дорогу вказану йому Божим Провидінням. Він відкриває у собі Божий поклик бути речником кривд і насилля та пробудителем волі свого народу. У висліді: — «Кобзар» — це перше огненне слово Пророка України.

Будучи тихої і лагідної вдачі, Шевченко рівночасно був високо-емоціональним. Зокрема на неправду й несправедливість він реагував змісця, майже виключно ведений своїми почуваннями — серцем. Шевченко — це вроджений поет. Від найраншого дитинства усі явища він сприймає, а потім і передає, більше серцем, чуттєво, ніж розумом. І ця його емоціональність, що так скажемо, гарячкова реакція на різні явища відбивається дуже часто в його творах навіть у відношенні до Бога.

В 1843—47 Шевченко перебуває в Україні і стає одним з основників національно - революційного «Кирило-Методіївського Братства» побудованого на глибоких християнських засадах.

Час першого побуту в Україні — це час фізичного дозрівання поета та повного освідомлення ним свого завдання і закріплення на вибранім життєвім шляху: служити Божій Правді і своєму народові. З притаманною тільки йому силою слова, Шевченко, на взір старозавітних пророків, будить народ до нового життя і веде його на дорогу національної правди. Та особистий шлях пророків, як знаємо з біблійної історії, твердий і тернистий. Майже всі вони згинули з рук свого народу, або з рук ворогів. Подібна доля пророків не минула й Шевченка. В 1847 р. його арештує московська поліція за приналежність до Кирило-Методіївського Братства, а незабаром й запроторюють його

до в Орську кріпость з драконською заборonoю писати і малювати. І Шевченко, наш національний Пророк, — приймає покірно і мужно, по християнськи, той свій новий хрест — недолю і свідомо годиться з волею Божою: «От Бога все...», задержуючи при цьому свою особисту гідність проти своїх гнобителів: «Караюсь, мучусь, але не каюсь!...»

Другий фактор поетичної творчості Шевченка — інтелектуальне формування — дуже помітний. Шевченко — це вроджений геній. Від раннього дитинства він просто всмоктує в себе усе доступне йому знання і скоро перевищає своїх ровесників. Бачучи це батько Тараса передбачує, що з нього виросте «велике абищо, або велике ледащо».

Кожну вільну хвилину, кожну нагоду використовує Тарас на науку, розважання, малювання. На жаль, Шевченко не мав частя набутти систематичне формування Щойно, коли став вільним, Шевченко старається надолужити втрачений час і, як каже один з найкращих біографів поета, П. Зайцев, Шевченко жадібно ловив знання цілими оберемками з різних ділянок, а зокрема з ділянки штуки мистецтва і рідної історії. Завдяки своїй геніяльності, в першу чергу в ділянці малярства, Шевченко досягнув свого апогею і став на найвищому щаблі (членом Академії Мистецтв!) у розмірно короткому часі 4-5 років. В тому часі Шевченко читав усе, що йому попадало під руки, чи радше усе, що давав йому Сошенко. Ясно, що в тому часі поет мало знаходив місця на читання релігійних творів західних авторів. Якщо ж і попадало йому під руки дещо з тієї тематики, то звичайно це були твори навіяні протестантизмом і релігійним лібералізмом, зваживши, що це були часи т.зв. раціоналізму й ілюмінізму на Заході, і що, звичайно, було модне і доступне в Москві чи Петрограді в німецькому виданні-

насвітленні. А коли взяти до уваги високо чуттєву, вулканічну вдачу Шевченка, то розуміється, такий несистематичний спосіб само-освіти не надто причинився до вироблення в нього якогось сталого світогляду. Поет приймав багато чого за щирі правду й безкритично. Для прикладу згадаю, що поему «Сретик» — Іван Гус — Шевченко написав на основі праці молодого московського вченого С. Полоузова. Ця праця була єдиним джерелом на підставі якої Шевченко створив свою поему. Написав він її відразу, «одним духом», про що свідчать дрібні помилки яких він не зробив би, якщоб ще раз прочитав своє і так тенденційне джерело.

Релігійний світогляд молодого Шевченка, з малими відхиленнями, рівнявся світоглядові пересічного православного християнина тих часів. На жаль, Шевченкове знання релігійних правд і проблем та знання історії Церкви в Україні не пішло в парі з його, хоч і як хаотичним, та всежтаки високим знанням з інших ділянок. До речі, подібне буває ще й сьогодні серед більшості нашої інтелігенції, якої релігійне знання кінчиться на поверховно завчених релігійних правдах. І народній чи середній школах. І саме ту диспропорцію між інтелектуальним і релігійно-філософським рівнем формування Шевченка треба мати на увазі при оцінці його творів з релігійно-етичного становища.

Неволя — це час духового дозрівання поета. Прибувши до Орської кріпости, вже в першому дні він шукає розради в читанні Біблії. Листи Шевченка зі заслання до його друзів, а зокрема до княжни Репніної, повні згадок на Бога і Божу волю.

Щирість золота і силу заліза пробується у вогні. Віру ж і любов у терпінні. І саме в період свого заслання Шевченко дав найкраще свідчення своєї віри в Бога і любові до України. «Я тепер — писав

поет до княжни Репніної — неначе той злодій, що падає в безодню... Ладен за все вхопитись. Жажлива безнадійність! Така жажлива, що тільки одинока християнська філософія спроможна боротись із нею...» Він просить своїх друзів і княжну про молитви за нього, бо вірить, що вони допоможуть йому нести його хрест. — Далше в тому ж листі оповідає, як 28 лютого, 1848 р., його потішила молитва і святе Причастя:

...«Вчора — пише він — просидів до ранку і не міг думок зібрати, щоб лист скінчити. Опанувало мене якесь чуття невідоме («прийдіте всі труждаючіся і обремененні, і аз упокою ви»). Перед благовістом до утрні згадав я слова Розп'ятого за нас і неначе ожив: пішов до утрні й молився так радісно, чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію і сьогодні причащався Св. Таїн. Хотів би, щоб усе моє життя було таке чисте й прекрасне, як сей день!»..

...«Тепер, і то тільки тепер я зовсім увірував у слово: «Люб'я наказую ви — люблячи, караю вас». Тепер тільки молюся і дякую Йому за безконечну любов до мене, за посланий іспит. Він очистив, вилікував моє бідне, хворе серце. Він відвів від очей моїх призму через яку я дивився на людей і на самого себе. Він навчив мене, як любити ворогів і тих, що нас ненавидять. А цього не навчить ніяка школа, крім тяжкої школи іспиту та численних довгих бесід зі самим собою. Я тепер почуваю себе, коли не совершенним, то принаймні бездоганним християнином. Як золото з вогню, як немовля з купелі, я виходжу тепер з похмурого чистилища, щоб побачити нову, благороднішу путь життя. І це я називаю дійсним щастям, якого Шатобріанам і в сні не бачити...» Так писав Шевченко 9 січня, 1857 року із Новопетровського форту до графині Анастазії Толстої, дружини през. Академії Мистецтв і своєї добродійки.

Неволя — це горнило з якого Шевченко вийшов уповні віруючим християнином.

Зі сказаного досі можемо сміло заключати, що в приватному, щоденному житті, Шевченко справді був віруючим християнином.

Якже ж тоді пояснити написання тим же Шевченком таких поем, як: «Сретик», «Сон», «Царі», «Лічу в неволі», Як би ви знали, паничі», «Неофіти», «Гимн чернечий», а зокрема поеми «Марія», де Шевченко справді в богохульний спосіб ставить у сумнів надприродне зачаття Божого Сина, хоч заспів до тієї поеми, каже сподіватись зовсім чого іншого? Звідки в Шевченка взялися ті щирі зідхання до Бога і ті прокляття всього, що святе, а навіть прокляття самого Бога: «Я так її люблю — Мою Україну убогу, — Що проклену святого Бога — За неї душу погублю»? Звідки найшлися в його поезіях і та глибока, сказати б: абсолютна любов до всіх людей і той шалений гнів до ворогів України та пригноблених кріпаків зокрема? Звідки та ніжність — при оспівуванні дівочої і материнської любови — і та жорстокість та брутальність, як зарізання Гонтою своїх невинних синів...? Як це пояснити?

Причин цього явища у Шевченка можна назвати кілька.

1. Одну з них — диспропорцію інтелектуально-мистецького і релігійно-філософичного формування в поета ми бачили вище.

2. Твори Шевченка є кривавим документом самоволі і проступків пануючих, а його життя живою трагедією лютотою панства. Усі свої беззаконня царі й пани покривають авторитетом Божим. На зовні шанують віру й заповіді Божі, а живуть і поступають гірше поган. «Людей продають по закону — Людей, не Негрів, а таких — Таки хрещених, но простих...» Вони люблять «на братові шкуру, не душу.» Вони християни: «храми, школи, — Усе добро, сам Бог у нас!»... А як проллють братню

кров, тоді дар Богові приносять: «З пожару вкрадений покров»... (Кавказ»). Хіба ж справді так не буває в історії?! А що пани роблять? Що зробили з Україною? — «Якби розказать — Про якогонебудь магната — Історію-правду — То перелякать — Саме б пекло можна»... «І все те лихо, все кажуть от Бога!» («Іржавець»). Щобільше, ось, навіть священики, обстають за царями і не осуджують їх злочинів, а навіть самі лихо роблять. Шевченко бачить, що часи не змінилися і, як колись повісили Христа, «так і тепер не втік би Син Марії!»... Поет обурений на московське і змосковщене українське православне духовенство того часу, яке спроневирилось своїй ролі: бути носіями й оборонцями Христової Правди на землі, а стало вислужником пануючого режиму, і це його обурення і злість часто переноситься на самого Бога. З тої причини поет попадає в недовір'я до людей і кличе: «Молітесь правді на землі!» а друге: «все брехня — Царі, попи!» («Неофіти»). Хіба ж зможемо осудити Шевченка за те, що він став страшним відгомонам страшних діл людей — тільки по імені християн?! Можемо сміло уневиннити — виправдати Шевченка, коли зважимо цю сумну роллю, яку відіграє московське казённое духовенство так в Україні, як і в Московщині, а саме: вислугування своїм світським панам, і як середник обмосковлювання душі українського народу зокрема. Отже ненависть до офіційної московської церкви і її служителів, — це та друга причина Шевченкових протирелігійних виступів.

3. Третьою причиною деяких протирелігійних висловів Шевченка, треба назвати високу емоційність поета.

Душа людська не може не реагувати на події, в котрих вона заінтересована. А відповідає-реагує кожна, як уміє: або більше розумом, або більше серцем. Серцем реагує душа на події, коли з їх

причини, або розпинається — гнівається і проклинає їх, або коли захоплюється — похваляє події й ущасливорюється ними. А розумом реагує душа на події, коли їх розв'язує, т.зн. коли шукає в них певного сліду причини: вивід початку і кінця.

Коли перечитати твори Шевченка, то хоч деякі поезії здається розв'язують частинно якусь життєву загадку, то однак поезія Шевченка в цілості не дає нам відрубного погляду на світ. Вона відчиняє нам лише серце поета, що рвалось за красою, добром і правдою — що апотеозувало пригноблену Україну, а проклинало всіх, що причинилися до її лиха, чи то активно (як царів, панів, москалів), чи то тільки пасивно (як Бог).

Шевченко в своїх поезіях не розв'язує життя розумом. Він не робить жадної синтези, або аналізу життєвих феноменів, а тільки наводить те, що зворушує серце, як напр. поезійка «Понад полем іде...» і ін. Всюди в Шевченка відбивається течія почувань, а не розумувань. Його душа відповідає світові на всі його явища серцем-почуваннями. Розум у нього ніколи не обняв серця, не завжди панував над почуваннями. Шевченко — це поет серця — почувань «пар ексцелланс». Звідси й найсовершенніші поезії Шевченка під оглядом стилю і сили — краси, є саме ті, яких об'єкт-предмет сам собою надається до серцевого розбору.

Шевченко навіть Бога розумів більше серцем, ніж розумом. Шукаючи Бога, поет шукав його серцем, це зн. хотів, щоб Бог — повна справедливості і повне добро було здійснене на землі. А коли цього не знаходить, то каже, що Бога немає, або що Бог несправедливий, що Бог спить, або пактує з панамі і царями, «як править миром»...

Бачучи нужду свого народу і несправедливості панів, поет дошукуються причини лиха. Він не може пояснити собі, що не Бог, але часто самі люди, як і в цьому ви-

падку є причиною зла в світі. І поет у своїй ненависті до ворогів України готовий обвинувачувати Бога за злочини людей.

4. Подібно, як при оцінці творів Шевченка зі становища стилю, мови і т.п., так теж і при їх оцінці зі становища релігійного-етичного не сміємо забувати теж про деякі привілеї поетів, а зокрема про т.зн. **ліценцію поетіку**, яка дозволяє поетові переяскраплювати речі й представляти їх у надто різних контрастах, і то так зле, як і добре, щоб так досягнути досконалості образу, красу форми — стилу та, щоб якнайвище розбудити емоції-почуття в інших. Коли напр. філософ сказав би про якісь гарні невинні очі, що вони — дві ясні зорі, то з нього посміялись би. А від поета власне вимагається таких гіпербол. Отже, коли стрічаємо в творах Шевченка, вислів, що Бог спить, або, що Бог сердитий, то маємо розуміти їх, як поетичні гіперболі-перебільшення, які означають: Бог неначе спить, Бог неначе сердитий, неначе байдужий на кривди і т.п.

5. Найголовнішою причиною Шевченкових, що так скажемо, релігійних ухилів і вибухів, це поетова палка любов до України.

Шевченко дуже любив свій народ, свою Україну. Одне його бажання: — це добро, щастя і воля для українського народу. За них поет готовий віддати усе, навіть душу. Поет боліє, що його народ карається, а Бог на це глядить і не карає винних. І в поетичнім запалі віруючий поет договорюється до того, що він не хоче знати Бога так довго, як довго Україна, його улюблена Батьківщина, терпить насилля («Заповіт»)... Подібно і св. Апостол Павло, який рівнож дуже любив свій нарід і хотів його спасіння-навернення до Христа, писав у Листі до Римлян (гл. 9,3): ...«Бо я сам бажав би бути відлученим від Христа за братів моїх, рідних мені по тілу».

Звідси наше заключення: Прос-

лідження життя Шевченка й аналіза його творів доказують, що в особистому житті поет був перенятим християнськими правдами, що він був глибоко віруючим християнином. Віра Шевченка не була тільки зверхня, формальна. Ні. Його віра була глибока, чинна і суто християнська. Ціле своє життя він годився з волею Божою і молився — просив у Бога помічі в прикрих хвилинах свого життя. Ось, як зворушливо звучать стихи його останнього вірша, написаного напередодні смерті (9.3.1861 р.): «Чи не покинуть нам, небого — Моя сусідонько убога — Вірші нікчемні віршувать — Та заходиться риштувать — Вози в далекую дорогу? — На той світ, друже мій, до Бога — Почимчикуем спочивать... «Та нескверними устами — Помолимось Богу!...»

Прогріхи, відхилення від християнських правд у деяких творах Шевченка, треба приписувати не на рахунок злої волі чи захитання віри поета, але їх треба приписувати палкій вдачі Шевченка, його більше серцевому-сентиментальному, ніж розумовому підходові до світових явищ та його безпосередньому реагуванню на різні явища без попередньої холодної розумової застанови над ними і їх причиною, а зокрема його великій любові до України і ненависті до її ворогів.

І-в.

Дрібні Вісті

Симеон, бувший король Болгарії переходить на католицьку віру.

* * *

Архієп. Карбоні, якого українці добре знають з Австралії, ледве вийшов живий, коли з його авто відпало колесо в Андах. Врятувало архієп. Карбоні тільки те, що авто на закруті, після втрати колеса, заїхало в скалу, а не в пропасть. Архієп. Карбоні відвідує навіть найменше доступні парохії в Перу.

ФІЛІЯ АУКП В АВСТРАЛІЇ

Одною з преважних ділянок нашого церковно-релігійного життя — це ділянка преси. Як і сама роля католицької преси, так теж і роля тих, хто її видає, редагує і до неї дописує, є велика і відповідальна. Наша католицька преса в Австралії молода, бо вступила щойно в другий рік своєї появи. Не багато теж і працівників пера, які відважилися б публічно свої католицькі погляди заманіфестувати чи їх боронити. Всежтаки й на терені Австралії найшлося відповідне число таких людей, які, оформивши своє членство в Асоціації Української Католицької Преси в США, минулого року, при кінці травня, ц.р., кореспонденційним шляхом створили Філію АУКП в Австралії та вибрали Управу тої Філії в такому складі: голова: Всесв. о. др. П. Дячишин, Генеральний Вікарій А.Е.; секретар і референт зв'язків: Всч. о. І. Шевців; пресовий референт: проф. др. Євген Завалинський.

Управа Філії АУКП в Австралії постановила розгорнути в найближчому часі організаційну, інформативну й іншу діяльність на внутрішньому й зовнішньому відтинках. Зокрема ж ділянка правдивої інформації місцевої католицької англомовної преси, яка часто поміщує фальшиві вістки про наші церковні та обрядові справи, або їх перекидує, заслуговує на окрему увагу членів АУКП і віримо, що новостворена Філія АУКП на цім терені присвятить і цій ділянці належну увагу. Щастя, Боже!

Ред. «Ц. і Ж».

ПОДЯКА

Слузі Божому, Митрополитові Андрієві Шептицькому і св. Терені від Дитятка Ісус подяку за вислухані молитви й одержану ласку, складає: Л-н.

Вшануймо пам'ять галицького пробудителя

Коли дивимось на історію нашого народу з перспективи останніх 100 років, то просто неймовірно видається нам той факт, що продовж одного століття, тобто за час трьох генерацій, із забутого народу «дядьків» і малої горстки рідних, звичайно змосковчених, спольщених чи змадяризованих «панів», ми стали модерною нацією.

Причини цього факту треба дошукуватись не в самій лише живучості народнього духа й великих потенціях українського народу, бо цього не було б, (а принайменше не в такій мірі й темпах), якщоб Боже Провидіння не післало нам Пророка і Пробудителя, які своїм огненним словом збудили сплячого духа народу, і вказали йому мету праці й боротьби та його ідейних напрямів. Маємо на увазі появу на нашій запущеній народній ниві двох великих Сіячів українського слова: **Т. Шевченка** (якого 100-річчя смерті обходимо цього року) на Великій Україні, та **отця Маркіяна Шашкевича** (ур. 6-го листопада 1811 р. в с. Підлисса, Золочівського повіту, помер 7 червня, 1843 р. в с. Новосілки, того повіту), — Пробудителя Галицької Землі.

Хоч літературна спадщина отця Маркіяна Шашкевича кількісно невелика, бо всього ок. 30 оригінальних поезій, оповідання «Олена», переклад св. Євангелії та поетичні переклади з різних слов'янських мов. Але розмірно коротким був і творчий шлях поета, а талант його гнітили важкі життєві обставини, шикани австро-польської бюрократії та невирозуміння зі сторони своїх. Не зважаючи на це, творчість о. М. Шашкевича відіграла значну роль у розвитку нової літератури і загалом культурного життя на західноукраїнських землях та значно причинилася до національного відродження галицьких русинів-українців у половині минулого століття.

Головна заслуга о. М. Шашкевича у тому, що він перший в Зах. Україні в тому часі проломив леді поширеної тоді й спотвореної церковнослов'янщини і язичія та польської мов у галицькім письменстві й проповідництві, незрозумілих і чужих народові, і почав писати, друкувати та проповідати зрозумілою кожному, живою, народньою українською мовою. Збірка його поезій «Русалка Дністровая», хоч народилася у Галичині, не знайшла там признання і дозволу на появу, а побачила світло на чужині, в мадярськім Будапешті, 1837 р.

«Русалка Дністрова» стала угодним каменем відродження української літератури в Галичині. Вона посіяла рідне зерно на рідний ґрунт і хоч, немов «цвітка дрібная», була виставлена на різні небезпеки, однак сповнила своє завдання — розбудила народ, а Шашкевичева віра в невмиручість свого народу стала провідною зорею майбутніх діячів на полі української культури.

В загальному поезії о. М. Шашкевича — це ліричні пісні та думи, але і в них поет зумів вложити живу іскру, яка в скорому часі викресала великий вогонь у душах багатьох руських-українських священиків і світських інтелігентів та звернула їх лицем до народу і його душі. Вже в 5 років по смерті поета (2.5.1848 р.), ок. 300 духовних і світських українських патріотів, зібраних у консисторській залі св. Юра у Львові, під проводом єпископа Григорія Яхимовича, віддали честь заслугам о. М. Шашкевича та видали відому в історії відозву до українського народу, як відозва «Руської Ради», що: «ми Русини Галицькі належимо до великого руського народу, котрий одним говорить язиком і 15 мільйонів виносить... Той народ був колись самодільний, рівнявся в славі наймогутнішим народам Європи, мав свій

Що таке Англіканська Церква

Живучи в країні англійських політичних, культурних та релігійних впливів, Австралії, наші вірні часто мають до діла з людьми приналежними до т.зв. «Черч оф Енгланд», що являється офіційною, (тобто піддержуваною урядом) Церквою в Англії і її домініях. Для загального зацікавлення про «Черч оф Енгланд» особливо причинилися останні відвідини Папи ХХІІІ примасом Англіканської Церкви, кентерберійським архиепископом Дж. Фішер'ом та голо-

ВШАНУЙМО ПАМ'ЯТЬ ГАЛИЦЬКОГО ПРОБУДИТЕЛЯ!

власний письмений язык, свої власні установи, своїх власних князів, одним словом був у доброму буттю, заможним і сильним...»

Тому то, поруч Шевченка — Пророка і Кобзаря, ми, галицькі українці з гордістю ставимо о. Маркіяна Шашкевича, як Пробудителя Західної України і її народнього Слов'я.

В листопаді (6.11.1961) минає 150 років від дня народження поета. Ми віримо, що не лише ми, — виходці з Галицької Землі, — але й усі українці, все українське громадянство в Австралії вважатимуть своїм обов'язком гідно вшанувати пам'ять і відзначити заслуги та звеличити цю, хоч скромну, але велику постать о. Маркіяна Шашкевича, українського священика — поета — Пробудителя Галичини і її Соловейка, а його поезійка «Руська мова», хай останеться мемен-том для нас і для дітей наших у цій країні:

«Руська мати нас родила,
Руська мати нас повила,
Руська мати нас любила;
Чому ж мова ей немила?
Чом ся нев встидати масм?
Чом чужую полюбляєм?!..

о. І. Ш.

вою тої ж Церкви — королевою Єлисаветою. Багато хто добачує у тих відвідинах перший крок у поверненні церковної єдності між Католицькою Церквою і Англіканською Церквою, чи радше поворот цієї останньої до давнього стану, тобто під зверхність і провід Апостольського Престолу в Римі. Отже, не від речі буде приглянутись тій Церкві зблизка.

Під релігійним оглядом Англія сьогодні є в 90% країною протестантською. Такою сталась вона з вини і примхи короля Генрика VIII (1509-1547). До того часу Англія була країною суто католицькою. (Про Католицьку Церкву в Англії диві нашу статтю в «Ц. і Ж.», ч. 3, ст. 8-10).

В історії англіканського народу, король Генрик VIII відіграв подібну сумну роль, як Керулярій у Греції, а той на цілому Сході, а Лютер і Кальвін у Німеччині й інших країнах зах. Європи. Спочатку Генрик визнавав і навіть боронив словом і письмом науку Католицької Церкви та авторитет і примат Римського Папи. За свої письма в обороні католицької доктрини проти фальшивого вчення Лютра й інших реформаторів Генрик навіть одержав титул «Оборонця Віри» та призначення самого папи. Ставлення Генрика до Апостольського Престолу в Римі змінилось з хвилиною, коли папа Климент VII відмовився дати Генрикові розвід з його законною жінкою, еспанською княжною Катериною з Арагони.

Оженившись у 18-тому році життя, Генрик прожив з княжною Катериною повних 17 років і мав від неї 5-теро дітей. Коли ж Катерина, яка була старша від Генрика на 7 років, почала ще більше старітись, розпусний Генрик залюбився у вродливий двірській дамі Анні Болейн і почав робити заходи, щоб з нею одружитись. Придержуючись волі Христа і законів Католицької

Єдність, різnorodність чи уніформізація?

(З проблем австралійського шкільництва)

Віроісповідна мозаїка

Австралійці, подібно як українці, не творять під релігійним оглядом одної цілості. Віроісповідний розподіл 10-мільйонного населення Австралії в 1954 р. був такий: Католики: 16%, Англіканці: 41%, Методисти: 12%, Пресвітеріяни: 11%, Баптисти: 2%, інших християн 7%, нехристиян дещо понад 1%, невіруючих і тих, що не відповіли на питання переписної анкети: 9%.

Сьогодні католиків є вже 25%. Відповідно зменшився відсоток англіканців і баптистів. Відсоток католицького населення зростає тепер поволіше, м.і. тому, що уряд перейшов на фаворизування іміграції з Англії та інших некаатолицьких країн, головню скандинавських.

В умовах існування такої віроісповідної мозаїки, виринуло в Австралії, майже з самого початку її існування, питання: «Школа світська, державна — чи віроісповідна, приватна?»

До 1848 р. школи були віроісповідні. Державні школи не були надто популярні і більшість населення посилала дітвору до віроісповідних шкіл. Та в багатьох випадках уряд мусів часто перебрати на себе ініціативу організування й ведення частини шкіл.

Права й обов'язки держави:

Держава має, очевидно, деякі права й обов'язки в ділянці шкільництва. Держава — це лише орган, створений народом для сповнення деяких завдань, напр. заховання незалежності, безпеки й порядку, заспокоєння потреб громадянства в ділянці гігієни, транспорту, зв'язку і т.п. В ділянці шкільництва держава (все одно стейт чи федеральний уряд) має слідуочі права й обов'язки:

1) Запевнити, щоб усі родичі могли посилати дітей до шкіл, які

відповідають їхнім релігійним переконанням.

2) Встановити й контролювати відповідний позем навчання і кваліфікацій вчителів.

3) Організувати школи там, де їх ніяка приватна організація не хоче, чи не може заложити.

4) Має право оподаткувати населення для втримання шкіл, що відповідають вимогам держави.

5) Дбати про приміщення чи гігієну шкіл.

6) Передбачити скількість дітей і потрібних шкіл для них.

Під релігійним оглядом держава має обов'язок:

1) Не виріжнювати ніякого віроісповідання.

2) Запевнити релігійним організаціям й установам свободу праці (м. і. в ділянці шкільництва).

3) Заборонити релігійні практики, що порушують публичний порядок.

Перші школи:

Тому, що католики були в меншості, а некаатолицькі відлони зорганізувати загальное шкільництва не змогли, взялася за це держава вже в 1872 р. за пруським взором. (В Прусії перші державні школи постали вже 1872 р. В Англії вони постали 4 роки пізніше, у Франції 9 років пізніше, чим в Австралії). В деяких стейтах учителям зовсім не вільно було говорити в школі про релігію. В інших стейтах учителі можуть учити загальних основ християнства. На школи, що промовчують віру, або її найважливіші основи, католики, очевидно не могли погодитися і скоро зачали творити свої власні школи. Правна підстава на це була. Поодинокі стейти давали родичам до вибору: посилати дітей до державної школи, або запевнити їм рівнорядне навчання в приватній школі.

Віроісповідні школи, зокрема ж католицькі школи, зачали поставати вже в половині 19-того ст. В рідко заселених, сільських районах було замало членів поодиноких віроісповідань і тому на провінції постали в першу чергу державні школи. Відносно проста була справа в густо заселених округах, в містах і передмістях і тому там поставали приватні віроісповідні школи. До 1860 р. було в Австралії 212 шкіл, з того тільки 20 католицьких. Та зчасом зростали в Австралії ляхистичні й протирелігійні тенденції. Чимраз більше зачали ширитися державні школи, які були дуже непопулярні в половині 19-го ст. Одною з причин поширення державних шкіл були примітивні обставини, в яких працювали деякі віроісповідні школи. Приміщення було часто погане, не було досить відповідно кваліфікованих учителів. Коли ж англіканці, презбітеріяни та лютерани помітили скорий ріст католицького шкільництва, а повільний ріст їхніх шкіл, вони ще більше скріпили протикатолицьку нагінку (не забуваймо, що католики були тоді переслідувані в Австралії). Вони старалися спинити розвій католицького шкільництва, хоч би й коштом розвою їхнього власного шкільництва й пропагували навчання в державних школах. Католики були найбіднішою частиною суспільства й не могли собі дозволити на це, щоб посилати дітей до приватних, ексклюзивних шкіл, де треба було платити високі оплати. Могли собі на це дозволити англіканські сім'ї. Тоді католики зачали спроваджувати релігійні Чини, напр., Християнських Братів і Сестер, й основувати монастирі, яких завданням мало бути передусім ведення католицьких шкіл.

Католицьке шкільництво

Скоро показалося, що це був одинокий правильний шлях. Коли в 1860 р. було 46 англіканських шкіл, а католицьких тільки 20, то в 1956 р. католицьких шкіл було

1037, а інших, некатолицьких тільки 160 (з того англіканських 72), не зважаючи на те, що від 1879 р. держава відмовила помічі віроісповідним школам.

В 1960 р., на 8000 державних шкіл було лизько 1800 католицьких, а всіх інших приватних шкіл лише 350! За 10 літ, (від 1950—1960 р.) число шкільної дітвори зросло від 1.292.000 до 2.052.000, цебто на неповних 50%, а число дітвори в катол. школах зросло з 257 000 до понад 400 000 (ок. 80%!). Такий величезний і скорий зріст католицького шкільництва свідчить про це, що кат. школи були і є потрібні та що вони **оправдують своє існування**. Відсоток дітей у них вищий, чим відсоток католицького населення. Коли візьмемо до уваги, що певна частина католицької дітвори з різних причин (напр. брак близької кат. школи, байдужність родичів, або мішань подружжя, то побачимо, що до кат. шкіл ходить велике число некатолицьких дітей. Щоб видержати конкуренцію з державними школами, де навчання безкоштовне, **католицькі школи мусять давати більше, чим дають інші школи**. Що їм це вдається, свідчить підкреслений нами скорий розвиток кат. шкіл. Воно й зрозуміле. Державні школи тільки вчать, **католицькі школи вчать і виховують**. Навіть цілком посторонній обсерватор зразу ж помітить більшу здисциплінованість і кращу поведінку учнів католицьких шкіл.

Чи кат. школи порушують єдність народу?

Ті, що виступають проти самого принципу віроісповідних шкіл, висувують різні закиди. Вони закидають, що віроісповідні школи, мовляв, роз'єднують нарід. Цей закид далекий від правди, оскільки мова про католицькі школи. Католицькі діти бавляться з іншими, некатолицькими дітьми, грають у тих самих спортових гуртках і стрічаються з іншими дітьми у спільних молодечих організаціях.

Їхні родичі та бувші учні католических шкіл відвідують своїх некатолицьких сусідів і приятелів і помагають собі взаємно. Вони беруть участь у різних політичних партіях і купують у некатолицьких крамницях. Те, чи король, або королева, чи взагалі голова держави є католик, або некатолик, немає для католицьких громадян надзвичайного значення. Показалося не раз в історії, що католики назагал більше лояльні для держави, чим інші.

Святіший Отець міг спокійно висказати королеві свою впевненість, що її католицькі піддані ні в чому не гірші від інших. Велику вартість індійців католиків, як патріотів і громадян, недавно підкреслив прем'єр Неру.

Діти, що є добрими католиками, **мусять** бути добрими патріотами. Глибока віра не ослаблює любови батьківщини, а навпаки, її скріплює. Іншими словами, учні й абсолювенти кат. шкіл живуть у найкращій гармонії з некатолицьким оточенням і беруть найактивнішу участь у житті батьківщини. Католицьке виховання не роз'єднує народу, а навпаки: дає найкращих патріотів.

Єдність шкільництва, а не його уніфікація.

Католицькі школи і їхнє існування не порушують також єдності навчання. Я згадав уже, що держава заховала за собою право устійнювати програму навчання і слідкувати за її виконанням, пильнувати, щоб учителі мали відповідні кваліфікації, щоб приміщення відповідало гігієнічним умовам і т. п. Це все відноситься, очевидно, до всіх шкіл: державних і віроісповідних. Іти далі, поза ті границі, було б вводити не єдності, але уніфікації шкіл. Уніфікація шкіл — це явище характеристичне тільки тоталітарним устроєм.

Хочу підчеркнути ще один важний момент: **віроісповідні школи не розбивають єдності народу. Во-**

ни тільки відзеркалюють існування віроісповідного поділу в даному народі. Вони виховують дитину і виконують роль держави в тих ділянках життя, де держава не хоче, чи не може виконати свого завдання. Державні школи, що ласкаво дозволяють посвятити одну-дві години тижнево на навчання релігії, не виробляють тієї особистої й громадської етики, яку можуть виробити тільки віроісповідні, головною католицькі школи, в яких підручники і виконання програми звернені на оформлення релігійного світогляду, впоєння морального й етичного кодексу, з усіма корисними консеквенціями для душі дитини й блага народу.

Чи нова еліта?

Закидається ще католицьким школам, що вони непотрібно творять нову еліту. Школи ті, ніби то доступні тільки для багатців, бо в катол. і інших приватних школах треба платити оплати, яких не платиться в державних школах. Такий закид, просто неповажний. Католицька Церква зацікавлена в тому, щоб заповнити католицьким дітям знання усіх правд католицької віри. Католицькі шкільні чинники роблять усе можливе, щоб охопити своєю сіткою усю католицьку дітвору, стараючись при цьому фінансово не обтяжувати родичів. Несвітські вчителі — Братчики і Сестри, що несуть на собі з самозапереченням переважний тягар навчання, вчать безплатно, а всі зібрані гроші з відносно низьких оплат йдуть на дальшу розбудову шкільництва. В 1950 р. працювало в 1037 кат. школах 7000 Сестер і 11000 Братчиків. В 1961 р. кількість кат. шкіл зросла на: 1437 початкових; 156 хлоп'ячих середніх; 280 дівочих середніх і 9 університетських коледжів. Число Братчиків і Сестер теж значно збільшилося. Збільшився також відсоток світських учителів і професорів, що спричинило додаткові великі кошти.

Чому треба платити?

Слід пам'ятати, що існуючі оплати в кат. школах **накинені урядом**, що **каже католицьким родичам платити за науку в кат. школах і рівночасно стягає від них гроші (у формі податків) на вдержання державних шкіл**. Виглядає це так, начебто хтось, їдучи напр. з Мельборну до Сіднею своїм автом, мусів купити ще й залізничний квиток. Ніхто так сильно не бореться проти тієї несправедливости, як католики. Вони не хочуть допомоги від уряду, — вони хочуть тільки, щоб їм уряд звернув це, що вони платять на школи, до яких совість не дозволяє їм посилати своїх дітей. **Становище поодиноких партій до кат. шкіл.**

Чи це їм вдасться? Це залежатиме від поступування поодиноких партій. Ліберали виступають проти віроісповідних шкіл, але їх поодинокі послі є готові піти на уступки в користь тих шкіл. Демократична Партія Праці (ДЛП) всіма силами домагається справедливости й обстоює допомогу для віроісповідних, а в тому й для кат. шкіл. Австралійська Партія Праці (АЛП) давніше домагалася справедливости для недержавних шкіл. Від коли ж скрайньо ліві елементи опанували лейбористську верхівку, вони (від Брізбенського конгресу 1957 р.) є ворогами самого існування таких шкіл. Недавня декларація АЛП, що віроісповідні школи можуть існувати так довго, як довго держава не зможе охопити всієї дітвори — означає бажання тієї партії зліквідувати ці школи при першій нагоді. Але багато рішатиме тут, крім партійної платформи, також опортунізм поодиноких послів. Вони будуть старатися про допомогу віроісповідним школам, коли бачитимуть, що за негативне ставлення до них можуть заплатити поразкою у виборах. Правда, в останніх часах, під впливом негодування католиків, уряд іде на малі уступки. Звертається частинно відсоток від сплати капіталу, зужитого

на будову нових шкіл. Дітям звертається за доїзд до дальше положених віроісповідних шкіл. Деякі школи можуть купувати в державних магазинах шкільне приладдя і т.п., але це все тільки другорядні полегші.

Фінансові потреби віроісповідних, в тому й кат. шкіл, заспокоює в більшій чи меншій мірі: Англія (75%), Ірландія, Канада, Зах. Німеччина, Люксембург, Франція, Голландія, Данія, Швеція, Фінляндія, Мальта. В Півд. Америці: Бразилія, Нікарагуа, Чіле. Нехристиянські держави, що цінять катол. шкільництво, це м.ін.: Ліберія, Марокко, Індія, Пакістан, Гонг-Конг, Корея, Японія, Іран, Ливан. В Єгипті та Цейлоні відносини дещо погіршилися через політику урядів, що виражають на шовінізмові й релігійній нетерпимості.

Чи католицькі школи будуть і повинні дальше існувати?

Ні Церква, ні католицькі родичі з виховання дітвори й молоді в кат. школах ніколи не можуть зрештувати. Навчання — це ж одне з найголовніших засобів праці Церкви: «Ідіть, навчайте всі народи», сказав Христос своїм Апостолам. Церква навчає, що Боже право повинно стояти над людськими пристрастями. Чеснота й вироблений характер творять вартісну людину, а не саме тільки знання. Церква формує людину в повному значенні того слова. Найважливіші для цього є дитячі й молодечі роки. Дитячі роки лишають незатертий слід на світогляд і характер budouчого громадянина. Тому головнo **народні школи будуть і мусять бути осередком заінтересування католицьких шкільних чинників**. Закладання і ведення тих шкіл коштує багато праці. Для фінансування тих шкіл у Вікторії створено т.зв. «Провідент Фонд». Піддержуваний щедро католицьким громадянством, цей фонд вможливив виконання основних інвестицій в ділянці кат. початкового і частинно середнього шкільництва.

Не можуть католики резигнувати і з **середнього шкільництва**. З середніх шкіл та університетів виходять майбутні провідники народу й Церкви. З уваги на великі кошти удержання і вивінування середніх шкіл, католики розв'язують цю трудність у той спосіб, що кілька близьких парафій ставлять спільну середню школу, а братчикам (звичайно Братам Християнських Шкіл) лишають педагогічну сторінку. (Таку школу недавно відкрито у Рінгвуді, Вік.) До такої регіональної школи приймається в першу чергу дітей даного району. Переповнення в катол. середніх школах є таке велике, що напр., мин. року, в самій тільки мельборнській архідієцезії понад 1300 кат. дітей 6-8 клас мусіли йти до інших шкіл з браку місця. Деякі кат. середні школи (напр. в Ст. Албанс, Вікт.) є так переповнені, що місця в них треба замовляти на кілька років наперед. З уваги на це в цій окрузі понад 50% католицьких дітей є в державній середній школі. А таких випадків є багато.

Допомога чи самостійність?

Чи є вигляди на допомогу католицькому шкільництву зі сторони держави? Це покаже майбутнє. Щораз більший відсоток католиків в Австралії та загальна опінія про користь із віроісповідних шкіл му-

сить довести до того, що уряд поставиться прихильно до віроісповідних шкіл. Але тоді може постати небезпека, що уряд схоче більше втручатися у внутрішні справи кат. шкільництва. Вже тепер це втручання досить сильне в народних школах і зачинає позначатися теж у середньому шкільництві. Може постати ситуація, що кат. школи радше зречуться державних субвенцій, ніж мали б втратити свою незалежність. Католицькі школи зможуть виконувати своє завдання тільки тоді, коли вони будуть цілковито незалежні.

Висновки:

Віроісповідні, а зокрема католицькі школи, не тільки що виправдали своє існування, але й показали просто необхідні. Хоч зберігають у певних ділянках свою незалежність, вони єдності народу, ні шкільництва не порушують. Навпаки, кат. школи своїми особливостями збагачують культуру і вартість народу та виконують роль держави там, де вона її не хоче, або не може виконати. Боятися панічно віроісповідних, зокрема ж католицьких шкіл, немає причини. Навпаки, вважаємо, що обов'язком католицьких родичів є посилати їхніх дітей до катол. школи.

Е. Завалинський.

Візита королеви Єлисавети II в Св. Отця була передавана через телевізію в Англії.

Вже після повороту з Риму, королева відвідала єзуїтський коледж в Бомонт. Вона — перший англійський монарх, що був в середині коледжу. (Давня королева Вікторія відвідала цю школу три рази, але ніколи не висідала з повозки, а говорила з вчителями і дітьми — через браму). Користаючи з існуючого канонічного права уделеного пануючим монархам, вона відвідала замкнену для жінок частину монастиря.

Індонезія признала існування вісьмох політичних партій. Добилася затвердження й католицька партія. Щоб доступити призначення, політична партія мусить доказати, що нараховує не менше 150.000 членів бодай в четвертині 22 провінцій і 250 дистриктів. Католицька партія нараховує 166.000 членів.

В Північній Америці є 42 мільйони католиків. За останній рік прибуло їх 123.000. Скілкість священників зросла на 886 — до 54.700.

Президент Франції, де Голь був привний зі своєю дружиною на першому св. Причастю внука.

Сторінка для молоді

«ДЗВІНОЧОК»

ЛИСТУВАННЯ «ДЗВІНОЧКА»

Дорогі Діточки! Усім Вам, що прислали мені Великодні побажання дуже дякую! Рівно ж дякую за Ваші милі листочки, з яких кілька друкую нижче. Прошу Вас і надалі не забувати за «Дзвіночок» і писати до мене про все, що Вас цікавить і про що Ви хотіли б читати в журналі «Церква і Життя»? Здоровлю Вас щиро й остаюсь з християнським привітом!

Ваш «Дзвіночок».

Дорогий наш «Дзвіночку»,

Пишуть тобі дві сестрички: я, Оля, маю 14 років, і Іванка, має 11 років... Нам дуже сподобалася наша відправа (Богослуження) у Великий Четвер. Священик відправляв Страсти Ісуса Христа. Була ціла наші родина. Ми були в церкві також у Велику П'ятницю. Тоді було свято Благовіщення, була Служба Божа і виставлення Плащениці. В Суботу ми помагали мамі в хаті пекти, варити, й прятати, а я з братчиком помагала татові на дворі. В 5-тій годині пополудні в нас усе було зроблене й мама сказала до нас: Діти, уже зайшли Свята (Великдень) і не вільно нічого робити. У Неділю (на Великдень) ми всі були в церкві й там було багато людей. Була Воскресна Утренья і Служба Божа. Співав хор, було дуже гарно. Потім було свячення пасок і ми також мали свій кошук, у якому були: паска, яйця, сир, масло, ковбаси, шинка й ще дещо більше, і ми були дуже раді і веселі. Ми приїхали додому аж в другій годині пополудні, помолилися усі разом і їли снідання, а по сніданні мама розказувала нам про Великодні Свята, як було в Україні, і ми дуже хотіли би побачити ту нашу рідну Україну...

Оля і Іванка Любівич,
Брізбейн.

Дорогий «Дзвіночку»,

Заки тобі почну писати про Свята, то перш за все буду тебе просити, пиши нам більше про наші Свята. Я дуже люблю наші Свята. Вони дуже радісні. Але мої тато і мама кажуть, що вони сумні, бо не такі, як на нашій Україні. Я, Дорогий Дзвіночку, напишу тобі, що я дуже люблю як правилося в Великодну Суботу і як святити паски, коли наш Преосвященний з усіма людьми вийшли на двір і заспівали Христос Воскрес. Було справді радісно. Багато австралійців з вікон домів дивилися, як ми гарно співали. Я дуже люблю наші Свята...

Ярослав Бойчук,
Мельборн.

П.С. Крім повищого листочка, Славко прислав добрі відповіді на питання «Дзвіночка» й одержав за це нагороду.

Дорогий Дзвіночку,

Я називаюся Богдан Вархоляк. Ходжу до третьої класи в Українській Школі, а в австралійській до п'ятої. Також належу до Юного СУМу, куди ходжу на сходи. А найлучше люблю вчитися українських народних танців. Я люблю свою Церкву, Школу і Юний СУМ та стараюся ніколи не опускати Служби Божої, яку маємо тут усе через дві неділі...

Богдан Вархоляк,
Квінбіен.

Маруся Любівич з Брізбейн враз із своїм братчиком Михасем теж не забули написати «Дзвіночкові» та прислали добрі відповіді на питання за що й одержали нагороду в книжках.

Хто черговий?!

ОБІТНИЦЯ Й УСТАНОВЛЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ ЄВХАРИСТІЇ

Одного дня Ісус Христос навчав далеко від міста, у полі. Около 5 тисяч мужчин пішли за ним враз із жінками і дітьми. Вони цілий день слухали уважно науки Ісуса про небо і як до неба дістатись. Вони так радо слухали Ісуса, що від ранку до вечора нічого не їли! Коли ж надходив вечір, Ісус подумав: вже пізно, треба дати їм щось їсти, бо вони дуже голодні й помучені. І Він сказав Апостолам, щоб вони дали людям їсти. Але Апостоли не могли всіх нагодувати, бо вони мали лише 5 хлібів і 2 рибки. Тоді Ісус казав принести їх до нього. Він поблагословив ці хліби й риби, а тоді ломав їх і давав Апостолам, Апостоли ж роздавали їх людям. І всі наситились! Більше, ніж 5 тисяч людей наситились тими 5-ма хлібами й 2-ма рибками та ще й осталося 12 кошів окрушин!

І всі дивувались, що Ісус має таку силу. А Ісус сказав: «Ви тепер подивляєте мене, бо я дав вам їсти хліб, щоб наситити ваше тіло. Але одного дня я дам вам інший хліб на поживу вашої душі. І хто їстиме той хліб, той житиме завжди, вічно. А хліб, що я вам дам, — це **моє тіло**. Якщо ж ви не їстимете мого тіла й не питимете моєї крові, то ваша душа не житиме, вона не піде до неба...»

Дорогі діти! Тими словами Ісус говорив про святе Причастя, бо саме у св. Причастю Ісус Христос входить до нашої душі під видами хліба й вина.

Ісус казав тим людям, що Він так колись зробить, але вони його не розуміли й не хотіли вірити, що Він це може зробити. Як це може статись, казали вони, що він дасть нам їсти своє тіло і пити свою кров? Це неможливе! І вони не хотіли чекати, заки Ісус їм це вияснить. Вони відходили від Ісуса й говорили: Наука, що її вчить Ісус, дивна і тяжка. Вони забули за все, що Ісус дотепер для них зробив і

чого навчав. Вони забули, що Бог усе може зробити, в Бога все можливе. І вони лишали його й не слухали його більше...

Але не всі люди лишили Ісуса. Деякі осталися при Ньому. Це були Апостоли, Ісусові учні. Ісус Христос запитав і їх: «Може й ви не вірите, що одного дня я дам вам у поживу моє тіло й мою кров і може хочете відійти?...» — Тоді св. Апостол Петро виступив наперед і сказав: «До кого підемо, Господи? Ти ж маєш слова життя вічного. Ми віруємо твердо, що Ти — Син Божий і Спаситель світу!»

Три роки Ісус навчав людей дороги до неба й робив людям добро. За це багато людей Ісуса любили й були йому вдячні, але були й такі люди, які не любили Ісуса саме тому, що він робив добро, що він був ліпший від них і краще навчав, ніж вони. І ті злі люди задумали вбити Ісуса. Вони тільки шукали до цього відповідної нагоди...

Ісус Христос знав про ці злі заміри своїх ворогів. І він міг був уникнути смерті, але не хотів. Ісус був готовий навіть умерти, щоб так відкупити людей від первородного гріха, перепросити Бога за той гріх і за всі гріхи людей та, щоб своєю смертю заслужити людям змогу повороту до раю, до неба...

Однак Ісус хотів бути завжди з людьми на землі й бути поживою їхньої душі, як обіцяв колись, і Він найшов на це спосіб: Напередодні своєї смерті, Ісус засів з Апостолами вечеряти. По вечері, Ісус взяв хліб, поблагословив його, розломив і дав Апостолам, кажучи: **«Прийміть і їдьте! Це моє тіло, що ломиться за вас на відпущення гріхів!»**.

Чи той хліб, що його Ісус держав у руках стався м'ясом? Ні. Той хліб лишився на вигляд такий, як був передше, але це вже було тіло Ісуса Христа. Ісус **перемінив хліб у своє Тіло**.

Потім Ісус взяв у руки чашу з вином, поблагословив її і сказав: **«Пийте з неї всі! Це кров моя Нового Заповіту, що проливається за вас і за многих на відпущення гріхів!»**

І Апостоли їли це Тіло, і пили з чаші Кров Ісуса Христа. В той спосіб вони прийняли Ісуса до їхнього серця, до їхньої душі; вони прийняли Святе Причасття!

Ісус хотів прийти колись і до нашого серця. Тому Він дав Апостолам і їхнім наслідникам — Єпископам і священикам — власть-силу перемінити хліб у Його Тіло, а вино в Його Кров. Ісус дав їм цю власть такими словами: **«Робіть це на спомин про мене!»** І, від того часу, коли Єпископи і священики вимовляють під час Служби Божої над хлібом і вином слова, що їх сказав Ісус Христос, то хліб, що є на дискосі — стається **тілом**, а вино, що в чаші — стається **кров'ю** Ісуса Христа. В той спосіб Ісус Христос перебуває і на землі, в різних місцях і в різних країнах світу, і приходять до серця усіх, хто приймає Його у Святим Причасттям.

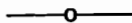
Чи ви знаєте, коли на Службі Божій Ісус Христос стається присутній під видами хліба і вина? — Після того, коли люди відспівають «Вірую» і пісню «Свят, свят, свят, Господь Саваот», священик благословить хліб, що на дискосі й проголошує по старослов'янськи слова Ісуса: **«Прийміте, ядіте, сіє єсть тіло моє, еже за ви ломимое во оставление грехов!»** Потім священик благословить вино у чаші й проголошує: **«Пийте от нея всі; сія єсть кров моя Нового Завіта, яже за ви і за многи изливаемая во оставление грехов!»**

І тоді саме Ісус Христос стається присутній на престолі під видами хліба й вина. Тому, в тому часі треба побожно склонити голову, або приклякнути й віддати поклін Ісусові й сказати: Господь мій і Бог мій! й додати: Ісусе, я вірю, що Ти присутній на престолі під вида-

ми хліба й вина. Ісусе, я люблю Тебе! Ісусе, я дякую Тобі за твій прихід між нас. Ісусе, помилуй нас грішних! та інші молитви.

Під час Служби Божої, на престолі є той самий Ісус, який народився колись у стаєнці, помер на хресті й вознісся на небо. Він остався ради нас і для нас у церкві, в кивоті, у Пресвятій Євхаристії. Там Він чекає на наш прихід до Нього у св. Причасття, чекає на нашу відвідину Його. Він чекає на нас кожної Служби Божої! Тож приходім до Ісуса часто і часто приймаємо Його Тіло і Кров на поживу нашої душі у святим Причасттям! За це Ісус сповнить свою обіцянку й дасть нам життя вічне!

о. Іван.

Питання:

Що Ісус Христос обіцяв дати на поживу людських душ?

Коли і як Ісус Христос сповнив свою обіцянку?

Чи тепер Ісус Христос перебуває між нами? Коли, де?

Чи Ісус Христос приходять до нашої душі? Коли?

Що нам треба робити?

Українець Архієпископ Югославії для двох обрядів. Преосв. Г. Букатко, дотеперішній єпископ Крижівців є іменованим Архієпископом з правом наслідства Белградського Архієпископства. Це перший католик Східного Обряду, поставлений на чолі латинської Архієпархії.

* * *

Св. Отець відправляє в Східному Обряді. Важною подією в історії літургії було висвячення Ліванського католического архієп. А. Кусса. Перший раз в історії Папа правив Св. Літургію в східному обряді.

Богослуження й Архієрейська хіротонія відбулись у грецькій мові.

Езав.

3 релігійного життя Ап. Екзархату

АРХІЕРЕЙСЬКА ВІЗИТАЦІЯ СІДНЕЙСЬКОЇ ПАРАФІЇ

В днях 25.5.—8.6. ц.р. Преосвященніший Єпископ, Кир Іван, Апостольський Екзарх, відбув чергову Архієрейську Візитацію Сіднейської Парафії.

Ведений бажанням спасіння душ, Преосвященний Владика був зокрема заінтересований збереженням молодого покоління аншої парафії при українським обряді та розвитком релігійного життя парафії й участю вірних у ньому. В тій цілі Преосвщ. Архієпископ відвідує ряд УРШкіл, проповідає підчас Архієрейської св. Літургії і промовляє на прийнятті в його честь. Найбільше часу та уваги Преосвщ. Архієпископ присвячує найменшим зпоміж свого духовного стада — дітям.

В суботу, 27.5. рано, Преосвщ. Владика відвідав такі УРШколи: в Лідкомбі (38 у.к. дітей, учителюють пані Е. Козьолковська і В. Проць), у Файрфілді (23 у.к. дітей, учителюють панове: І. Денис і В. Війтович), та в Кабраматі (54 у.к. дітей, учителюють: п. В. Кармазин, п-і І. Пеленська і п-і М. Берегуляк). Тої суботи в згаданих школах відбувалось навчання релігії, що його переводив Всч. о. І. Шевців. Спочатку Преосвщ. Владика прислухався лекціям о. Катехита, а потім сам продовжав і закінчував поодинокі лекції, контролював знання молитов і Закону Божого в учнів а на спомин роздав їм пам'яткові образці. Діти уважно слухали слів і навчання свого Архієпископа й відважно відповідали на його запити в рідній мові, що справляло Владиці велику приємність. Усюди і для всіх Преосвщ. Архієпископ находив слова признання, батьківської перестороги, поради та заохоти.

Не зважаючи на втому, по полудні тої ж суботи, Преосвщ. Архієпископ відвідав ще одну УРШколу,

а саме в Бенкставні, й взяв участь в імпрезі для відзначення Дня Матері.

У дверях школи привітали Владика: Керівник Школи, п. В. Подригуля, голова Б. Комітету, п. І. Крук, та голова громади п. Суховерський, учитель п. Т. Корінець а шкільні діти вручили китиці гарних квітів. Після відспівання австралійського й українського гимнів, шкільні діти дуже добре виконали ряд деклямацій, музичних точок і танків. При цій нагоді слід відмітити вклад праці у переведення цієї імпрези представників молодшої генерації, а саме: студентки Д. Суховерської, яка відчитала реферат, і панни О. Корінець, яка навчає українських танків при згаданій школі. Під кінець імпрези промовляв Преосвщ. Владика. Духовний Архієпископ висловив своє признання для учителів і дітей за владу імпрезу й радів, що може використати цю нагоду для вшанування своєї матері, зложив подаровану йому китицю квітів перед іконою первовзору всіх матерів — Матері Божої, і вказав на високу гідність і посланництво християнської матері та відповідальність і роллю матері українки на чужині, зокрема. Батьківські слова Владика викликали помітне зворушення на присутніх.

Після мистецької частини відбулось прийняття — чайок для учасників імпрези, в якому взяв участь і наш Достойний Гість. Милої згадки на цю імпрезу не міг зтерти болючий факт — більше чим півгодинне її спізнання, чого все ще не можемо позбутися, навіть після 15-тирічного скитання в чужині. А це не відірваний випадок-явище.

Архієрейська Служба Божа

В неділю, 28.5., у церкві св. Якима, в Лідкомбі, Преосвщ. Архієпископ

тир відправив Архієрейську св. Літургію в сослуженні свого Ген. Вікарія, Всесв. о. д-ра П. Дячишина, Всч. о. Й. Горчинською та Всч. о. І. Шевцева (як диякона). Церковний хор, під диригентурою п. Я. Микитовича, співав милозвучно цілу Сл. Божу, в тому багато тяжких композицій. Церква повна вірних. На переді молодь, що уважно слідує за кожним рухом величавих церемоній Архієрейської Богослужби та багатого в символіку українського обряду.

Після відчитання Євангелії, Парох Сіднею, Всесв. о. д-р П. Дячшин, привітав Преосвщ. Архієпископа, висловивши загальну подяку й радість усіх вірних із прибуття Владика, і зложив заяву вірності рідній Церкві та її Первоієрархові в Австралії.

Преосвщ. Владика звернувся до вірних з Архієпископським словом при кінці Сл. Божої, по заамвонній молитві. На підставі Діяній Апостолів, Достойний Провідник вказав на чудесний вплив Св. Духа на Апостолів. Після зіслання Св. Духа на них, Апостоли (досі невчені й простенькі рибаки) вповні зрозуміли Христові слова й стали мужні та готові на все. Ще того самого дня вони дають початок Христовій Церкві, бо на їх слово навернулось понад 3000 їхніх слухачів. Скріплені Св. Духом, групка Апостолів вибирається на підбій світу і, не зважаючи на ворожість жидів до себе, на різні поганські віри й філософічні теорії, вони той світ здобувають для Христа. І «во всю землю ізиде віщаніє їх, і в кінці вселення глаголи їх».

Проповідь Апостолів про Христа розп'ятого і воскреслого була для греків глупотою, а для жидів згіршенням, однак Апостоли проповідали неустрашимо, бо були переконані про Христове Боже Синівство, а Дух Святий був з ними. Перші християни ревно співпрацювали з Апостолами, як світські апостоли, і тому Церква Христова скоро розвивалась, не зважаючи на всі тру-

днощі й переслідування.

Сьогодні є понад 1 мільярд християн, але й Церква має проти себе воюючих безбожників. Немає страху, щоб Церква загинула, але треба побоюватись, що вона може потерпіти великі рани. Історія Церкви — це історія переслідувань. Це справджується зокрема сьогодні, на наших очах, бо по словам Христа: «Не більший слуга над свого пана; коли мене переслідували — переслідуватимуть й вас...» (Іван, 15,20). Що ж нам робити в часі загальної боротьби за ідеї Христа? Відповідь на це питання дають нам Апостоли у своїй першій проповіді: «Покайтеся, охрестіться і ввіруйте в Ісуса Христа!» І, хоч ми вже охрещені й миропомазані, то однак нам все ще потрібно духа покаєння і любови. «Потому й знатимуть усі, що ви мої учні, як матимете любов між собою». (Іван, 13,35).

Через св. Тайну Миропомазання усі ми стали воїнами Христовими і, подібно, як перші християни, усі ми повинні бути світськими апостолами й борцями за Христову Правду на землі. На жаль, багато християн не живуть згідно з духом Христовим. І тому, в дальших словах Преосвященніший Владика гарячо заохочував усіх до апостолування свого середовища, а зокрема до релігійного виховання дітей в дусі братньої любови й любови до українського обряду. Окремий наголос поклав Архієпископ на потребу й обов'язок батьків учити своїх дітей молитися по-українському та на потребу тіснішої співпраці вірних із своїми духовними провідниками. Вірні мусять усвідомити собі, що Церква, це не самі лише Єпископи і священники, але що Церкву Христову — Містичне Тіло Христа — творимо усі: духовні й миряни, і тому всі ми повинні інтересуватись добром і розвитком того Тіла, як цілості, а ми українці в Австралії, розвитком і потребами нашої Церкви — Апостольського Екзархату — зокрема.

На кінець свого, справді Архіпастирського, слова, Преосвщ. Владика висловив своє батьківське задоволення із дотеперішньої праці й розвитку парафії й щире признання за здвигнення власної церкви, якої будова вже завершується.

По Св. Літургії, Преосвщ. Архієрей зі своєю асистєю відправив Панахиду над сиволічною могилою за упокій душ героїв, упавших за волю України. Пластуні й сумівці держали при цім почесну сторожу.

Прийняття в честь Архіпастиря

Після Архієрейської Сл. Божої і Панахиди, заходами Членкинь і Членів Братства св. Андрея, в церковній залі, відбулось прийняття на честь Достойного Гостя. У прийнятті взяло участь ок. 400 осіб, у тому понад 100 дітей і молоді та представники багатьох організацій.

При вході до залі сумівці в одностроях виструнчилися у дволаві, в дверях привітав Владика голова Братства св. Андрея, п. Я. Микитович, а двоє дівчаток вручили йому китиці чудових квітів. Церковний хор проспівав величне: «Вітай нам, наш Архієрею!», а панна У. Майковська з успіхом проспівала сольо: «Вскую...» при форт. акомпаньяменті пані Л. Зарицької.

У вислів свого задоволення з Архіпастирської Візитації, представники різних організацій виголосили свої привіти, з яких передаємо деякі вислови, бо вони відзеркалюють настанову вірних до своєї рідної Церкви.

Першим промовляв представник УЦШРади і хору «Боян», п. інспектор П. Лопата, який між іншим сказав: ...«Церква і Школа — це дві інституції, що найбільше працюють для народу. для збереження його душі. Це наглядне також в Австралії, де над збереженням української душі нашого молодого покоління, побіч учителів, працюють і священники. Вітаємо Владика, що цікавиться розвитком наших шкіл і ми горді, що можемо похвалитися успіхами в ділянці рідного шкільництва у НПВ, яке представля-

ється так: 17 шкіл із 520 учнями, в тому 83% католиків, учителів 30, шкіл вищого типу (1—7 клас) у нас 4. Школи забезпечені навчанням релігії. В Ньюкастл, Всч. о. І. Бовден (австралієць), коли захворіла учителька в Греті, заступив її в навчанні української мови! З цього можемо бути горді.

Хор «Боян» це теж наша гордість. Своєю піснею він тішить своїх і викликає подив і признання в чужих, маючи щороку понад 6000 слухачів. Крім світських пісень, «Боян» плекає теж релігійні канти й часто дає їх у своїм репертуарі. А вже справді зворушливим був вислів надії цього довголітнього і сивоголового протагоніста української пісні, що прийде час, коли Сіднейський «Боян» привітає піснею українську Волю!

Привіт від НТШ і Краєвої Управи Союзу Українок зложила пані мгр. І. Пеленська. Шановна Представниця тих двох заслужених організацій, хоч і в різних площинах, мала для Владики словеси щирої подяки за його зрозуміння й моральну піддержку для української вільної науки та патронат над нею в Австралії. «У цей час, коли українська наука переживає важкі хвилини упадку в Батьківщині, на еміграції нам треба воювати пером, книжкою і духовою пропагандою. Ми вдячні Владиці, що він моральною підтримкою за прикладом великих церковних людей з нашої історії, допомагає українській вільній науці сповнити своє високе завдання...»

Промовляючи від імені К.У. СУА пані Пеленська заявила, що під сучасну пору багато членкинь СУ є рівночасно активними членками Церковних Братств «і в майбутньому ми хочемо працювати, як Ваше Преосвященство намітили в церкві» (у проповіді — Ред.).

Український Пласт вітав Владика через свого представника п. мгр. Я. Кужиля: «Маю честь привітати Владика від У. Пласту. Організація Пласт обходить 50-ліття свого

існування, що попри НТШ найдовше діє в Україні й на еміграції. Таємниця, чому Пласт дотепер існує і діє, лежить у його ідейних заложеннях. Вірність Богові й любов до України — це підстави Пласту, оперті на пластових законах і Євангельських Правдах. Вони дали Пластові силу перетривати займанщину і продовжувати працю на еміграції. І, коли в Батьківщині ми мали за ціль виховати досконалого чоловіка, то на еміграції Пласт має ще додаткове завдання: виховати нашу молодь у дусі української національної свідомості й релігійності. Ці речі не є собі суперечні. Зі сторони Пласту ми й надалі кластимемо натиск, щоб українська молодь ходила до церкви і, щоб виростала на добрих громадян українського народу».

П. В. Майковський, голова Краєвої Управи СУМ-у вітав Владику від СУМ-у й молоді. Він заявив, що не зважаючи на великі труднощі, Управа СУМ-у докладає багато зусиль, щоб приєднати українську молодь для Церкви й України. Працюючи під кличем: Бог і Батьківщина, СУМ плекає в своїх членів любов до обох, при чому праця для народу це річевий прояв любови до Бога і вдячності за Його любов до нас. Шан. бесідник згадав про брак священників, які могли б присвятити більше уваги дітям та приблизити їх до Церкви. При цім п. Майковський зробив Преосвщ. Владиці милу несподіванку, передавши йому знимку футбольної дружини збаразького «Сокола», якого Владика у 30-тих роках (тоді ще учень гімназії) був капітаном.

Привіт від ТУСК «Обнова» виголосив **п. Т. Коломиєць**. Він привітав Владику від наймолодшої й не дуже ще славної з зовнішніх діл організації, бо її метою є в першу чергу внутрішнє ушляхотнення членів і виховання провідної католицької еліти, та просив Владика завітати на чергові сходи «Обнови» і вказати напрямні після яких «Обнова» працюватиме в ко-

ристь Церкви й України.

Про працю церковних організацій і комітетів на терені сіднейської парафії звітував довголітній голова й промотор Братства св. Андрея, п. **Ярослав Микитович**.

Ціль Братства св. Андрея — це релігійне освідмолення вірних, а зокрема молоді, та активізація їх у рямках парафії. В зв'язку з тим Братство провадить всесторонню діяльність. Однак брак власного приміщення, а зокрема церкви, не дозволив цю працю розвинути у намічених рямках. Тому члени Братства з цілою душею включилися в працю для придбання фондів на будову власної церкви. В тій цілі Братство уряджує різні імпрези релігійного й товариського та культурного характеру. Так напр., лише в мин. звітному році Б-во передало на потреби Церкви понад 2000 ф. (600 ф. на будову церкви, 1400 ф. на парафіяльний дім) і має 250 ф. в касі. Заслуга в цьому не лише церковного активу парафії, але й усіх парафіян, які розуміючи потреби Церкви, радо спішили зі своїми пожертвами. Завдяки цій жертвенності парафіян, наша церква, що буде одною з найкращих в Австралії, вже на викінченні.

У зв'язку з будовою церкви, шановний Промовець не забув підчеркнути заслуги окремих комітетів і комісій, які тихо але ефективно працюють чи то над будовою і прикрасою церкви, чи то при оживленні релігійного життя парафії, а саме: Комітет для відзначення 10-річчя існування нашої парафії, що недавно скінчив свою працю під головуванням проф. М. Федусевича; Церковний Комітет зложений із ок. 40 Ц. Збірщиків, які вже роками докладають труду а то й гроша, збираючи оподаткування вірних на удову церкви, (напр. деякі Збірщики обслуговують терени величини нашого Львова!); Мистецько-технічна Комісія дбає про мистецьке оформлення нашої церкви, згідне з приписами нашого обряду, приготавляючи проекти іконостасу,

вітражів і т.п. Завдяки Імпрезовій Комісії й жертвенній праці Пань—членкинь Братства, наші імпрези втішаються популярністю і великим числом учасників. Завдяки нашим священикам релігійне життя парафії теж не стоїть на місці. Не згадав п. Микитович лише великих заслуг і жертвенної праці дотеперішнього голови Братства, завдяки яким і його «всюдиприсутності» дотеперішня праця Братства св. Андрея так гарно розвивалася й була багата в плоди. І цю його заслугу ми з приємністю підчеркуємо на цьому місці.

Останній від Парафії промовляв Всесв. о. д-р **П. Дячишин**, парох. Він підчеркнув велику опіку Божого Провидіння над нами, коли зважити, що виїжджаючи до Австралії перед 10-ти роками, ніхто з нас не сподівався, що тут матимемо свою самостійну Церкву, Єпископа і священиків, ба, щобільше, що австралійський священик прийме східний обряд і працюватиме для нас. Це знає, що Бог, хоч і карає, то й рівночасно милує. Сьогодні, по 10 роках праці сіднейська Парафія має великі осяги в церковній ділянці: закінчується будову церкви, набуто дім для священиків й дві площі біля церкви. За 5 років наші вірні зложили на потреби Церкви ок. 45 000 фунтів! Це ознака, що батьківська віра й любов до рідної Церкви в нас не вмерла, а живе. Отець парох висловив подяку усім парафіянам, які дотепер дали свій вклад у розбудову нашого релігійного життя і висловив надію, що Боже Провидіння не опустить нас і в майбутньому, та допоможе нам зберігти нашу віру палаючою тут на еміграції, щоб колись ми могли передати її нашим братам у Батьківщині.

Під кінець прийняття промовляв Достойний Гість, **Кир Іван**. Преосв. Владика перш усього подякував усім за теплі привіти й заяви вірності для рідної Церкви і, нав'язуючи до слів поодиноких промовців, висловив своє батьківське задово-

лення із проробленої праці в різних ділянках церковного, релігійного і громадського життя у парафії, а зокрема в ділянці виховання молоді в українському національному дусі і в любови до батьківської католицької віри і рідного обряду. Окремий наголос поклав Владика на потребу посилення праці нас усіх для збереження нашої молоді для Церкви й України. Це в першу чергу можливе через У.Р. Школи, тому всі повинні доложити зусиль, а зокрема родичі, щоб навчання в УРШколах охопити усіх дітей. Дуже провиняються ті родичі, що не посилають своїх дітей до УРШкіл. Зanedbanня цього обов'язку — це своєрідний гріх перед Церквою, перед власною совістю і перед українською спільнотою.

Подібний наголос поклав Владика на велику потребу світського апостольства, активізації релігійного життя й апостолування свого середовища зі сторони усіх вірних, а зокрема членів Церковних Братств та організацій. Наша католицька Віра — це скарб, а Євангеліє — це світильник, який ми повинні нести високо палаючим, щоб не лише самим дійти, але й іншим вказати шлях до неба!

Своєю дотеперішньою працею в користь рідної Церкви, вірні сіднейської парафії дали доказ, як дуже вони живуть і боліють її проблемами й потребами, і ми віримо, що останні батьківські заохоти й напрямні нашого Духовного Архіпастиря найдуть у багатьох серцях глибокий і живий відгомін та в висліді дадуть працю в бажанім і вказанім напрямках. Всі вірні з нетерпеливістю ждуть на завершення будови власної церкви, а це зпевністю ще більше причиниться для оживлення й обнови нашого релігійного життя в усіх його ділянках. **Щасти Боже! Католик.**

ПРИКАЗКИ

* Жаба і на вола рот роззявля.
З шапкою в руці перейде на світ.
(Нім. прислів'я).

КАНОПІЧНА ВІЗИТАЦІЯ В КАНБЕРІ — КВІНБІЕН

Візитація Сіднейського душпастирського осередку Канбера — Квінбіен відбулася в днях 3-го і 4-го червня. Апостольський Екзарх Кир Іван Прашко, в асисті о. Др. П. Дячишина, приїхав до Канбери вже в п'ятницю 2.6. Відбувши одногодинну візиту у Архиепископа Канбери, Екск. О'Брайна, Кир Іван відвідав у Канбері Вп. інж. А. Ляхету, який безкоштовно виготовляє пляні і наглядатиме будову Укр. Кат. Церкви в Квінбієні. Ще того самого вечора Преосв. Екзарх відвідує голову Церк. Комітету, п. Стефанчука, та голову Марійського Брацтва, п-ю М. Петрівську в Квінбієні.

В суботу 3-го червня, Преосвящ. Владика відвідує Укр. Рідні школи в Канбері і Квінбієні. По полудні того ж дня Архипастир відвідує вірних до год. 5-ої, а потім (разом з о. П. Дячишином) сповідає до год. пів восьмої.

В неділю, рано свята Сповідь і Сл. Божа в Канбері. В год. 11-й Архирейська Сл. Божа в Квінбієні. Під Церквою стрічають свого Владика діти квітами, а голова Церк. Комітету п. Стефанчук: хлібом і сіллю. Сл. Божу співають усі вірні. Діти також беруть живу участь і їх ніжні голоси дзвенять приємно і звучно. Преосвящ. Архипастир проповідує на обох Сл. Божих. Заохочує витривати у католицькій вірі, при ріднім українським обряді. Особливо піклується Архипастир українською молоддю. Йому приємно було почути від австралійців, що українці у Квінбієні мають гарних і розумних дітей. На Сл. Божій майже всі вірні приступили до св. Причастя. Це гарне і відрадне явище.

По Сл. Божій Ап. Екзарх відправив панахиду за поляглих Героїв.

В Українській Домівці, якою може похвалитися місцева Громада, Марійське Брацтво і Церковний Комітет приготували стрічу вірних

зі своїм Архипастирем. Сумівці творять почот. В залі вітають Достойного Гостя: Голова Громади й керівник Укр. Р. школи п. Верпета. Опісля промовляє голова Союзу Українок, пані Михайлюк, голова Батьківського Комітету, п. Ф. Яремчук, та голова А.Б.Н. п. Ліневич. Голова Церковного К-ту, п. Стефанчук подає вичерпний звіт з діяльності Комітету та про фінансовий стан будівельного фонду що перейшов суму 1500 ф. Від будівельного Комітету говорив п. Якимів. Він подав кошторис будівельного матеріалу, що, після його обчислень, повинен виносити 6000 фунтів, плюс праця, яку дадуть даром вірні. Перед кінцевим словом Преосвященного Екзарха, промовляли: Голова Марійського Брацтва, пані М. Петрівська, керівник імпрези п. О. Петрівський Всесв. о. Др. П. Дячишин.

Промову Преосв. Владика вислухали вірні з великим заінтересуванням. Це шлях, яким вони мають йти, це їхні завдання, їхня будучність та будучність і місія їхніх дітей. Преосв. Владика ще раз підчеркує потребу будови власної Церкви. Церква є одна на територію Канбери й Квінбієну. Вона має бути побудована на подарованій родинною Бейсюк площі, бо вона положена в центрі душпастирського осередку, де більшість вірних може прийти навіть пішки. Владика закликає до згоди і співпраці, бо це велике і святе діло.

В часі прийняття доріст Юного СУМ-у, під проводом п. Петрівської, виконав ряд національних та релігійних пісень.

По цій чотирогодинній зустрічі, Преосв. Владика відвідав ще панство Луцан, яких старша доня, панна Маруся вступає до Сестер Служебниць і в скорому часі виїздить на новіціат до Канади.

Учасник.

СТОРІНКА «ОБНОВИ»

ДУХОВНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕОСВЯЩ. ВЛАДИКИ

В середу, дня 7.6. ввечір, відбулись чергові Сходини членів Товариства Українських Студентів Католиків «Обнова» в Сідней. У цих Сходинах зволив узяти участь Пр. Кир Іван. А.Е.

Познайомившись із працею «Обнови» зі звітів Управи Товариства, з її труднощами й перспективами, Преосв. Владика дав присутнім Духовну Конференцію, повну батьківських поучень і рацій про потребу світського апостольства. «Обнова», що має на меті виховати нову католицьку еліту, повинна бути в авангарді Христового походу за здобування душ та їх збереження для Католицької Церкви й українського обряду.

В дискусії окремих наголос покладено на потребу налагодження й оживлення зв'язку з високошкільною молоддю й заохотити її до активізації в українських церковних Богослуженнях і до тіснішого зв'язку з рідною Церквою, беручи до уваги досвід американської канадської та інших українських еміграцій, де майже усе, що збереглося при українстві до сьогодні, збереглося при і завдяки Церкві. Бо українська Церква, через своїх священослужителів має змогу апелювати до душі української людини, навіть тоді, коли вона втратила організаційний та мовний зв'язок з українством, або коли вона з різних причин, не хоче свого українства маніфестувати.

При підході до молоді слід брати до уваги той факт, що вона вихована в австралійських школах, вважає себе більше австралійцями, чим українцями, між собою залюбки говорить по англійськи та провадить своє життя на зразок австралійської молоді з якою пристає. Потрібно отже створити платфор-

му й повести життя української молоді по тих же зразках, але в українським середовищі й надати їй житті український зміст. Інакше, дуже мала кількість української молоді, маємо на увазі молоді високошкільної, збережеться при українстві.

Не слід теж наголошувати, ані видвигати серед молоді партійних різниць, та уподобань старшої генерації, що їх вона вважає пережитком старших і не має для цього ніякого зацікавлення, їх не розуміє. Молодь треба брати такою, як вона є, та виховувати на таку, якою хочемо її бачити.

Щоб охопити найширші ряди української католицької високошкільної молоді й повести її до наміченої мети, ТУСК «Обнова» в своїм статуті допускає у свої ряди, як членів-кандидатів: учнів-учениць останньої класи гімназії та студентів високих шкіл не-університетського рівня і тих, які свої студії з якихось причин не скінчили, або їх ще не почали.

Управа ТУСК «Обнова» оцим звертається до всієї української католицької високошкільної молоді з проханням зголошуватися у ряди Товариства Українських Студентів (ТУСК) «ОБНОВА» і спільно змагати до особистого ушляхотнення, до здійснення клича Христових Намісників: «Обновити усе в Христі!» та до закладання твердих підвалин Христової Євангелії під майбутнє життя молодого українського покоління в Австралії.

Ж. К.

—о—

П.С. Зголошення, запити та інформації слати на адресу Секретаря ТУСК «Обнова»: Т. Коломиєць, 57 Church St., Lidcombe, N.S.W.

3 церкви і світу

МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ.

«Австралія влегше гру комунізму, допускаючи до безрелігійного виховання молоді» — сказав недавно Архієп. Дюгіг з Бризбену. Питання це пекуче не тільки в Австралії. В Торонті поліція не зуміла віднайти 28 тисяч вкрадених авт. Половина злочинів — не розв'язана. За один рік число вбивств підскочило з 16 на 23, а знесилювання з 294 на 350 випадків.

Питання молоді підніс і кардинал Гільрой, який оголосив спільно з англіканським Архієп. Гаф і провідником методистів, др. Вотсом, спеціальне звернення про молодь. Вину в зіпсуттю молоді поносить формалістичний підхід до релігії зі сторони некатоліків. В католиків день **зачинається** молитвою. В сектах, що повстали під кальвіністичним впливом, **неділя кінчиться** молитвою. Немає розривок; театри і кіна позамикані і підрустки, які заробляють гроші (вони ж платять батькам за удержання!) не знають, що з собою робити. Молодь **хоче і шукає** приличної розваги. Свідчить про це її заінтересування церковною каварнею, відкритою недавно мельб. англік. парохією.

Показалося, що в Канаді, як і в Австралії, злочинність молоді, що приїхала з Європи, де неділю святкується згідно з кат. засадами, менша чим тутешньої. На тисячу іммігрантів з Європи є 4 злочини, а на тисячу роджених тут англо-саксів аж 7. Цікаво, що найбільше молодечих злочинів поміж емігрантами є серед тих, що приїхали з Німеччини і Англії, а найменше серед бувших італійців.

Українська молодь на загал тішиться доброю славою. Ті, що ходять до укр. школи не діткнені злочинністю. Є деякі «тяжкі випадки» серед тих, що або не ходять до

укр. школи, або зачали ходити запізно, коли їх характер був вже зіпсований.

Спільні виступи католицьких єрархів з некатоліками

Архієп. др. Маннікс згодився підписати звернення до всіх християн, щоб вони молилися за нове дружнє відношення в індустрії між працедавцями і робітниками і, щоб ті, що працюють, працювали не для самого тільки заробітку. У відношенню поміж робітником і працедавцем повинна обов'язувати етика. Крім Архієп. Маннікса підписали це звернення голови методистів, презбітеріянів, англіканів, баптистів і лютеранів.

В північній Ірляндії провідники найважливіших віроісповідань звернулися до вірних з закликом забути про спори й різниці, а спільно подумати над тим, як зменшити безробіття.

В Єгипті мали спільну нараду католики, православні і лютерани. Вони вели дискусію про відношення поміж їхніми віроісповіданнями. Нарада відбулася за згодою церковних властей і тривала два дні.

За єдність християн

Голова секретаріату при Апостольській Столиці для поширення християнської єдності, **кард. Беа**, висловив вдовolenня, що англік. Церква визначила зв'язкового для секретаріату Церковної Єдності. Коли його спитали чи і представники Московської Православної Церкви будуть допущені як обсерватори, він відповів без вагання «так». Ще не устійнено, які будуть управління обсерваторів.

Др. Фішер, що відвідав св. Отця сказав: «Англіканська Церква блудила і робила помилки. Вона працюватиме для правдивої єдності»

духа і віри в одній Соборній Церкві».

Сіднейський Англік. Архієп. Гаф думає, що некаатолицькі віроісповідання ще не дозріли до єдності.

Др. Вудс (методист) думає одначе, що некаатолицькі відломи можуть і повинні думати про об'єднання.

Англіканці проголосили тиждень молитви за християнську єдність.

Наслідник Др. Фішера, архієп. Др. Рамзі в своєму першому посланні поручив англіканським духовним відвідувати і вдержувати контакт з католиками.

В Німеччині (Герсфельд) повстала протестантська організація, котра вважає, що різниці поміж протестантськими відломами можна усунути тільки через повне з'єднання з католиками.

Св. Отець Іван XXIII висловив задоволення з поступів у приготуванні другого Вселенського Собору. Св. Отець підкреслив, що Вселенський Собор це дуже важна подія у внутрішньому житті Церкви. Його ціль — відновлення і модернізація церковних установ. Щойно після цього можна буде звернутися до наших нез'єдинених братів.

Представник Царгородського Патріярха Атенагораса, Митрополит Доротей назвав св. Отця «особливим приятелем православних християн. Всі наші сподівання в Папі Іванові. Його ми всі вважаємо Божим посланцем». Сказав він це в Бонні (Зах. Німеччина). Його і православних подорожників примістив і гостив у себе кардинал Депфнер.

Архієп. Теокліт з Атен вважає, що православні духовні зможуть і повинні взяти участь в Вселенському Соборі як обсерватори.

* * *

2.000 єпископів візьмуть участь у другому Вселенському Соборі, цебто два рази більше, чим на попередньому Соборі в 1869-70 рр.

ЦЕРКВА В СССР.

Доля некаатоликів. СРСРська влада переконалася, що тяжко викоринити віру. Переслідування, не то що не помагають викоринити віри, а противно — скріпляють релігійність. Крім того можна ужити церковний апарат там де самому урядові виступати незручно.

Найкраще живеться в СССР мабуть мусульманам. Азербайджан є помостом до Персії і автономний іслам притягає співвизнавців з другої сторони кордону. Організується навіть щорічні прощі до Мекки. Правда, скількість паломників є обмежена до 60 і в прощі беруть участь головно достойники.

Православля тішаться деякими polegшими. Скількість православних в СССР оцінюють зараз на половину перед-революційного чисельного стану.

Старовірів є ок. 850.000. Мають вони 12 єпископів та — подібно як православні — Патріярха в Москві. В обох віроісповідних групах є тенденції до злучення.

Баптисти. Є їх около 500.000 і ширяться досить скоро. За їхніми даними нараховується за останній рік 30.000 навернених. Мають багато молодих серед своїх прихильників. Спеціальною опікою влади тішаться вони на Україні за їхню ненависть до всього що католицьке. Тільки вони мають право посилати своїх студентів заграницю вчитись на будучих пасторів. Зараз мають 6-х питомців в самій тільки Англії.

Жиди держаться досить сильно своєї віри. В Москві є їх ок. 500.000, в Ленінграді 300.000, в Києві 200.000. Їхні Синагоги добре вдержані і підчас деяких торжественних відправ (напр. жид. новий рік) можна побачити 10.000 жидів в одній тільки божниці).

Католики в Україні. Скількість католицьких парохій в СССР обраховується на 1250, з того 600 в Литві, 1—2 в Москві а решта на Зах. Україні. Про розгромлення нашого

єпископату всі добре знають. Про гірку долю наших вірних, священників і єпископів багато з нас дізналося з листів з дому. Подаю тут вражіння америк. студентів з їхньої поїздки по Україні.

«Було нас 79 студентів з католицького коледжу. Ми подорожували поїздом і літаком. Ми бачили релігію в СРСР. Ми також бачили відділи молодих комуністів, що розбивали Велкодне Богослуження в Київській православній церкві. Ми бачили церкви, переіменовані в музеї. Ми відвідували церкви, що фігурують в книжках провідників як «відновлені». Та ми переконалися, що їх перероблено на склади товарів.

«В Києві, столиці України, ми зайшли на Великодне Богослуження до Свято-Володимирівської церкви. Вона була переповнена вірними, переважно старими людьми. З'явилось багато комсомольців. Було в церкві до 2.000 вірних. Нагло хтось закричав: «Всі комсомольські вожаки тут!» Зачалися дві страшні години. Комсомольці групувалися у відділи, атакували приєднаних, крали гроші з кишень. Було так багато людей, що не було де впасти, але й не було як оборонитися. **Ми в цілому нашому життю ще не бачили чогось такого.** Ви мусіли б бути тут, щоб зрозуміти те, що тут діялося.

У Львові, наші провідники показували нам статуї побудовані в честь сов. солдатів, що освободили це місто. Але один студент знайшов цвинтар, де після першої світової війни поховано з великими парадними американських, польських й інших альянських воєнків. Їх гроби були попередвертані і покриті грубими, ординарними написами. В траві на кладовищі було видно порожні консерви і сміття.

«У Львові жінки, що переходять біля церков, навіть тих, що вже є закриті урядом, хрестяться. Деякі навіть цілували стіни колишніх

святинь.

«Церкву св. Софії в Києві відновляють. Група фахівців фотографує стіни і спеціалісти досліджують історію давнього українського мистецтва, тоді як стягається старі фрески. Ми помітили, що стіни, які були покриті колись іконами і малюнками Христа і Його Матері і Святих — тепер покриті квітчастими народними взорами. Це очевидно перший крок до переіменування цієї катедрі в музей народного мистецтва і тому то стирається всі сліди минувшини.

«Тому, що нас було багато й ми їздили після сезону, ми могли бачити більше речей, чим інші туристи. Ми хотіли бачити церкви, монастирі, монахів і монахинь. Звичайно нам це вдавалось...

«На другий рік задумуємо організувати ще одну прогульку, щоб доповнити наші вражіння, щоб видати їх особною книжкою...»

Церква і держава. Відкриваючи нову, архидієцизальну семінарію біля Севілли, іспанський генерал Франко сказав, що співпраця Церкви й держави може вийти тільки на добро громадянству, церкві, цілому світові. Згадав він теж про переслідування, яких Церква зазнає від комунізму і взагалі від протицерковних сил. **Антиклерикали** пробують представити Церкву як реакційну силу. Вони не хочуть признати величезних зусиль Церкви для визволення людства від неволі, незнання, злочинності. Пробується заступити церковний ідеал духового щастя — аспіраціями звичайного матеріального добра.

Лібералістичні теорії про відділення Церкви й держави не враховують того, що Церква не може бути невражливою на помилки держави, так же само, як держава не може не добачувати добра, що промінує з вироблення людської совісти.

Езав.

На Пресовий Фонд журналу «ЦЕРКВА І ЖИТТЯ»

зложили:

(до дня 30.6. 1961)

По 10 ф.: Братство св. Андрея, Сідней;

по 5 ф. 10 шіл.: п. Ю. Сивак, Бера-

ля; по 5 ф.: п. І. Баран, Воллонгонг;

по 4 ф. 10 шіл.: пані А. Ткачук,

Обурн; по 1 ф.: Союз Українок,

Меррилендс; п. Ф. Щадей, Меррік-

від; п. І. Литвин, Меррилендс; п. М.

Кулик, Бераля; Стефця Сторощук,

Аделяїда; О. Сагайдак, Конкорд

Вест; п. В. Чаплинський, Літсгов;

п-ні Людмила Сениця, Мельборн;

по 10 шіл.: п-і О. Лисович, Н. Сід-

ней; п. Г. Гірняк, Канбера; п. інж.

О. Кухановський, Сен Мерис; Сла-

вко Бойчук, Вікторія; п. П. Кліш,

Смітсфілд; п. М. Семків, Сефтон;

п. В. Даниляк, Рівервуд; п. В. Глу-

ховський, Гілфорд; п. інж. Е. Пе-

ленський, Даліч Гілл; п. П. Михай-

люк, Квінбіен; п. І. Зраїтель, Горн-

сби; п-ні І. Вітковська, Обурн; п.

інж. Д. Ткачук, Обурн; п-і Д. Волл,

Батгурст; п-і Е. Козьолковська,

Обурн; п. д-р В. Ляляк, Сефтон; п.

В. Бей, Сефтон; п. О. Пукальський,

Квінбіен; п. В. Кармазин, Лякемба;

п. Д. Шиян, Кондел Парк; п. І. По-

лохач, Кабрамата; п. В. Кушнірук,

Розгілл; п. інж. А. Ляхета, Канбе-

ра; п. Т. Дарміц, Кабрамата; п. Ю.

Збирак, Гренвіл; п. П. Безик, Мер-

рилендс; п. В. Островський, Честер

Гілл.

Всім ВШ. Жертводавцям щиро

подяку складає

Адміністрація «Церкви і Життя».

Хочете виглядати гарно, мо-
дерно й стилєво? Відвідайте
жіночу й мужеську фрізєрню.

Найновіші стилєві зачіски,
тривалі ондуляції.

(Українська й італ. обслуга).

Власник: **Ю. СИВАК,**

1 Wilson St., Newtown

Tel: 51-7163

ВЕСІЛЬНІ ДЗВОНИ

В суботу, дня 17.6. ц.р. в церкві св. Григорія, Квінбіен, НІВ, в присутності багатьох своїх друзів і знайомих, п. Геннадій Федоров і панна Евдокія Назімець заключили св. Тайну Подружжя. Обряди шлюбу перевів Всч. о. І. Шевців.

По шлюбі відбулось весільне прийняття. На заклик п. Верпети присутні гості зложили суму 11 ф. 11 шіл. на Пресовий Фонд журналу «Церква і Життя». Збірку перевели: п-а А. Ляхета і п-а Г. Твердохліб.

Адміністрація журналу «Церква і Життя» щиро дякує усім ВШан. Жертводавцям за пожертви та складає і від себе молодій парі щирі побажання всього найкращого в їхньому подружньому житті!

CURIA GENERALE DELLE
SUORE BASILIANE
VIA S. ALESSIO 26
ROMA ITALY

If not delivered please return to—
67 CHURCH and LIFE,
LYDCOMBE, NSW.